

MTÜ NELJA VALLA KOGU STRATEEGIA 2015-2023

August 2021

Sisukord

Sisukord

Sisukord	2
Jooniste loetelu	3
Tabelite loetelu.....	3
Sissejuhatus.....	4
1 Ülevaade Nelja Valla Kogust	5
1.1 Tegevusgrupp ja liikmeskond	5
1.2 Juhtimine ja töökorraldus	7
1.4 Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüsi kokkuvõte	11
1.4.1 Arenguvajadused	11
1.4.2 Arengupotentsiaal.....	13
2 Strateegia 2015-2023	15
2.1 Visioon 2023	15
2.2 Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja meetmed	15
2.2.1 Strateegilised eesmärgid ja mõõdikud	15
2.2.2 Meetmed	16
2.2.3 Strateegiakaart	18
2.3 Strateegia uuendusliku ja integreeritud olemuse kirjeldus.....	19
2.4 Ülevaade strateegia koostamise protsessist.....	20
3 Strateegia elluviimise tegevuskava	21
3.1 Meetmete valiku põhjendus	21
3.2 Meetmete kirjeldus.....	21
3.2.1 Meede 1 – Kogukondade investeringute toetamine.....	21
3.2.2 Meede 2 – Kogukondade ühistegevuse arendamine.....	23
3.2.3 Meede 3 – Mikroettevõtluse arendamine.....	24
3.2.4 Meede 4 – Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine	26
3.2.5 Meede 5 – COVID-19 olukorra leevendamiseks suunatud meede.....	27
3.3 Võrgustumine ja koostöö	28
3.3.1 Riigisisene koostöö.....	28
3.3.2 Rahvusvaheline koostöö	29
4 Strateegia rakendamine.....	31
4.1 Strateegia elluviimine.....	31
4.2 Taotluste hindamine	31
4.2.1 Hindamisprotsess	31
4.2.2 Hindamise korraldus	32
4.2.3 Hindamiskriteeriumid	33
4.3 Seire.....	35
5 Strateegia rahastamiskava	36
6 Strateegia sidusus teiste arengudokumentidega	37
Kasutatud materjalid	41

Jooniste loetelu

Joonis 1. NVK tegevuspiirkonna kaart	5
Joonis 2. NVK struktuur	8
Joonis 4. Taotluste jagunemine omavalitsuste lõikes	10
Joonis 5. Toetuste jagunemine omavalitsuste lõikes (EUR)	10
Joonis 6. Toetus elaniku kohta (EUR).....	11
Joonis 7. NVKle esitatud taotluste hindamine.....	29

Tabelite loetelu

Tabel 1. NVK tegevuspiirkonna omavalitsused	6
Tabel 2. NVK tegevuspiirkonna peamised statistilised näitajad	11
Tabel 3. NVK tegevuspiirkonna SWOT-analüüs	13
Tabel 4. NVK strateegia koostamise protsess.....	20
Tabel 5. Peamised riigisiseseid koostööpartnerid ja -teemad.....	27
Tabel 6. Peamised rahvusvahelised koostööpartnerid ja -teemad.....	28
Tabel 7. Hindamiskriteeriumid.....	31

Sissejuhatus

MTÜ Nelja Valla Kogu (NVK) on Leader-meetme kohalik tegevusgrupp, mis asutati Harku, Saku, Saue ja Kiili kohalike omavalitsuste, nende piirkonnas tegutsevate ettevõtete ja mittetulundusühenduste poolt.

Tegevuspiirkond asub Harjumaa (4333,13 km²) lääne-, edela- ja lõunaosas, piirnedes Tallinna linnaga. Piirkond hõlmab nelja valda (Saue linn on tegevuspiirkonnast ümbritsetud, kuid ei ole selle osa, samuti haldusreformi tulemusena liitunud endine Kemu ja Nissi vald, mis vastavalt Leader määrusele kuuluvad Lääne-Harju Koostöökogu tegevusgrupi piirkonda), moodustades Harjumaast 14,4%. NVK tegevuspiirkonnas elab Statistikaameti andmetel 1. jaanuari 2021. a seisuga 45 236 inimest.

Leader-programmi vahendite kasutuselevõtuks perioodil 2014-2023 peavad kohalikud tegevusgrupid koostama strateegia, milles on kokku lepitud visioon, strateegilised eesmärgid ja meetmed. Strateegia peab tuginema tegevuspiirkonna olukorra analüüsil, arvestades viimastel aastatel toimunud muudatusi. Käesoleva dokumendi näol on tegemist Nelja Valla Kogu strateegiaga, mis on aluseks grupi tegevustele perioodil 2015-2023. Strateegias on kirjeldatud tegevuspiirkonna arendamiseks püstitatud eesmärgid ja nende saavutamiseks rakendatavaid meetmeid. Strateegia viiakse ellu Eesti maaelu arengukava 2014-2023 Leader-meetme toel. Strateegia kehtib kuni 31.12.2023, rahastuskavas on aga arvestatud ka üleminekuperioodiga kuni 31.12.2025.

NVK strateegia loob aluse eesmärkide saavutamiseks ning selleks vajalike tegevuste teostamiseks, keskendudes kahele laiemale valdkonnale – kogukond ja ettevõtlus. NVK tegevuste fookuses on vaba aja veetmise võimalused, tugevad kogukonnad, aktiivne mikroettevõtlus ja külastajasõbralikkus. NVK liikmed on need määratlenud oluliste arengusuundadena, kujundamaks terviklikku elukeskkonda, kus on loodud heaks eluks vajalikud tingimused.

Strateegia dokument koosneb kuuest osast. Esimeses osas antakse ülevaade NVKst Leader-tegevusgrupina, tuues välja piirkonna peamised arenguvajadused ja -potentsiaal. Teine osa sisaldab strateegiat, käsitledes visiooni ja strateegilisi eesmärgid. Strateegia elluviimise tegevuskava on ära toodud kolmandas osas, samuti võrgustumise ja koostöö põhimõtted. Neljas osa keskendub strateegia rakendamisele ning seirele ning viiendas osas on välja toodud rahastamiskava. Kuuendas osas vaadeldakse NVK strateegia seoseid teiste asjakohaste arengudokumentidega. Eraldiseisva dokumendina on strateegia lisaks NVK toimepiirkonna analüüs, milles käsitletakse poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja tehnoloogilisi aspekte, mis regiooni mõjutada võivad.

Strateegiast lähtuvalt koostatakse vastavalt Leader-meetme määrusele iga-aastased rakenduskavad.

Strateegia on koostatud koostöös piirkonna ettevõtjate, kolmanda sektori organisatsioonide esindajate, kohalike omavalitsuste ja teiste asjast huvitatud isikutega. Nelja Valla Kogu strateegia koostamise protsessi juhtis uuringu- ja konsultatsioonifirma Cumulus Consulting OÜ.

1 Ülevaade Nelja Valla Kogust

1.1 Tegevusgrupp ja liikmeskond

Nelja Valla Kogu asutati 2006. aastal Harku, Kiili, Saku ja Saue valdade, nendes tegutsevate ettevõtete ning mittetulundusühingute poolt. NVK põhikirjaliseks eesmärgiks on tegevuspiirkonna valdade territooriumil kohaliku elu arendamine, maaelu ja külade säilimisele, taaselustamisele ning säästvale arengule kaasa aitamine. Sealhulgas edendatakse kohalikku ettevõtlust, teenindust, haridust, kultuuri, turismi ja tööhõivet, suurendamaks tegevuspiirkonna elanike heaolu. Eesmärgi täitmiseks on koostatud integreeritud strateegia, mis tugineb kolme sektori partnerlusele.

Tegevuspiirkond hõlmab nelja kohaliku omavalitsuse territooriumeid – Harku, Kiili, Saue ja Saku vallad (vt joonis 1).

Joonis 1. NVK tegevuspiirkonna kaart¹

NVK tegevuspiirkond asub Harju maakonna lääne-, edela- ja lõunaosas, piirnedes Tallinna linnaga. Piirkonda kuulub vallasisesse linnana ka Saue, kuid tulenevalt suurest rahvaarvust ei ole linna NVK tegevusgrupi liige. NVK piirkond on viimastel aastatel olnud kiiresti arenev elamupiirkond, mida iseloomustab elanike kiire juurdekasv ning noorenemine. Tegemist on nn kuldsesse ringi kuuluvate omavalitsustega. Piirkonna ühisosaks on sarnased väljakutsed – tulla toime suureneva elanikkonna arvuga, tagades neile vajalike avalike teenuste kättesaadavuse. Piirkonna identiteet põhineb mitte niivõrd omavalitsustel kui väiksematel asustusüksustel – küladel ja alevikel.

Looduslikult on tegemist mitmekesise piirkonnaga, millel on olemas merepiir. Kõiki valdu ühendavaks looduslikuks elemendiks on Vääna jõgi, mis saab alguse Paekna järvest Kiili vallast ja suubub Harku vallas merre.

¹ Cumulus Consulting OÜ, 2015

Harku vald on mereäärne vald Lääne-Harjumaal Tallinna ja Keila vahel. Valla keskuseks on Tabasalu alevik, mis on Tallinna kesklinnast üksnes 13 km kaugusel. Valla 22 km pikkusest merepiirist suurema osa moodustab kaunite vaadetega pankrannik. Tuntuimad on Rannamõisa ja Türisalu pangad.

Kiili vald asub Tallinnast lõuna pool Ülemiste järve taga Tartu ja Viljandi maanteede vahel. Valla tuntuimaks objektiks on Nabala looduskaitseala koos Tuhala nõiakaevuga.

Saku vald jääb Tallinna lõunapiiri ja Rapla maakonna põhjapiiri vahele. Valla keskuseks on Saku alevik, kus asub ka üks tuntumaid Eesti kaubamärke – Saku Õlletehas.

Saue vald asub Tallinnast edelas ja piirneb Nõmme linnaosa ning Harku, Lääne-Harju valdadega Harjumaal, Kohila vallaga Raplamaal ja Keila linnaga. Valla keskusest Laagrist on Tallinna kesklinna 12 km.

Tegevuspiirkonnas elas Statistikaameti andmetel 1. jaanuari 2021. a seisuga 45 236 inimest (vt tabel 1), Rahvastikuregistri andmetel oli elanikke 37 337. See tähendab, et tegelikkuses elab piirkonnas rohkem inimesi, kui on sinna sisse kirjutatud. Piirkonna territooriumi suuruseks on 626 km², keskmiseks asustustiheduseks on u 72 inimest km² kohta. Asustustihedus ületab maakonna keskmist ligi kahekordselt, kui mitte arvestada Tallinna linna.

Tabel 1. NVK tegevuspiirkonna omavalitsused

KOV	Pindala km ²	Elanike arv ³	Asustustihedus (in/km ²)
Harku	159,07	15 650	98,40
Kiili	100,37	5 891	58,40
Saku	171,13	10 772	63,10
Saue	195,22	12 937	66,27
NVK	625,80	45 236	72,26
Harjumaa, sh Tallinn	4 333,10	617 048	142,40

Alates 2006. aastast on NVK on tegutsenud vastavalt seitsmele Leader-põhimõttele:

1. strateegiate välja töötamine ja rakendamine alt üles;
2. avaliku ja erasektori kohalik partnerlus;
3. integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed;
4. uuendused;
5. koostöö;
6. võrgustikutöö;
7. piirkonnapõhised kohaliku arengu strateegiad.

NVK on olnud esitatud rahastustaotluste hindajaks ja vastavate otsuste langetajaks kohalikul tasandil. Seisuga 1.10.2021 on NVKI kokku 45 liiget, sh 4 kohalikku omavalitsust, 12 ettevõtet ja 30 vabaühendust (vt allolev loetelu). Lisaks teeb NVK koostööd teiste maakondlike organisatsioonidega (Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, Harjumaa Omavalitsuste Liit jt) ning aktiivsete inimestega, kellel on soov ühiselt piirkonda arendada.

Omavalitsused

1. Harku vald
2. Kiili vald
3. Saku vald
4. Saue vald

² Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs, Cumulus Consulting OÜ, 2015

³ Statistikaamet, seisuga 1.01.2015

Ettevõtted

5. Astro Service OÜ	23. MTÜ Kiili Ettevõtjate Liit
6. C2B Portaal OÜ	24. MTÜ Kiili Spordiklubi
7. CaravanPark OÜ	25. MTÜ Kodukoht Kiisa MTÜ
8. Efekt AS	26. MTÜ Kumna Mõis
9. Endla Turismitalu OÜ	27. MTÜ Luige Näituseväljak
10. OÜ Käpajalg	28. MTÜ Maidla Külaselts
11. Küla Villa OÜ	29. MTÜ Muraste Külaselts
12. Meeg OÜ	30. MTÜ Rannamõisa Laevaselts
13. Novelpack Eesti OÜ	31. SA Rehe Seltsimaja
14. Rebaseonu.ee OÜ	32. MTÜ Roosiõis
15. Saku Tehno OÜ	33. MTÜ Saku Priitahtlikud Pritsimehed
16. OÜ Roosid ja Okkad	34. MTÜ Suurupi Selts

Kolmanda sektori organisatsioonid

17. MTÜ Alasniidu Selts	37. MTÜ Tuula tutulus
18. MTÜ EELK Noortelaager	38. T&T Teraapia MTÜ
19. MTÜ Harkujärve Kogukonnakeskus	39. MTÜ Vaela Külakoda
20. MTÜ Hüüru Külaselts	40. MTÜ Vaela Külaselts
21. MTÜ Kaasiku Taluselts	41. MTÜ Vanamõisa Küla
22. MTÜ Keila Kihelkonna
Rahvahariduskoda	42. MTÜ Voore
	43. MTÜ Vääna-Jõesuu Külaselts
	44. MTÜ Vääna Selts
	45. MTÜ Ääsmäe Külakogu

1.2 Juhtimine ja töökorraldus

Nelja Valla Kogu kõrgeimaks juhtimisorganiks on liikmete üldkoosolek, mille pädevusse kuulub organisatsiooni põhikirja ja eesmärgi muutmine, strateegia, tegevuskava ja eelarve vastuvõtmine ning muutmine. Samuti kinnitab üldkoosolek juhatuse liikmete arvu ja valib selle liikmed. Üldkoosoleku pädevuses on ka kõik teised seadusest tulenevad õigused.

NVK kontrollivaks organiks on kuni kolmeliikmeline revisjonikomisjon, mille ülesandeks on monitoorida ja kontrollida juhatuse ning töötajate tegevust. Komisjon valitakse üldkoosoleku poolt kolmeks aastaks. Lisaks revisjonikomisjoni järelevalvele kuuluvad NVK finantsandmed auditeerimisele.

Organisatsiooni tegevust korraldab kolmeks aastaks valitav 12liikmeline juhatuse, mida juhivad esimees⁴. Juhatuse valitakse üldkoosoleku poolt põhimõttel, et igast omavalitsusest oleksid kõik kolm sektorit esindatud. Juhatuse pädevusse kuulub NVK tegevuse korraldamine, liikmete vastu võtmine ja välja arvamine, strateegia ja tegevuskava koostamise korraldamine, raamatupidamise korraldamine ning aastaaruande esitamine üldkoosolekule. Juhatuse vastutab ka põhivara soetamise ja laenude võtmise eest. Juhatuse otsusega võetakse tööle töötajad ning määratakse neile tasu. Juhatuse pädevusse kuulub ühtlasi tegevusgrupi toetuse ja projektitoetustega seotud otsuste langetamine ning komisjonide moodustamine.

Strateegia elluviimiseks moodustatakse taotluste hindamiskomisjon, mis valitakse üldkoosolekul ja mille ülesandeks on vastavalt kokku lepitud hindamiskriteeriumitele projektide hindamine.

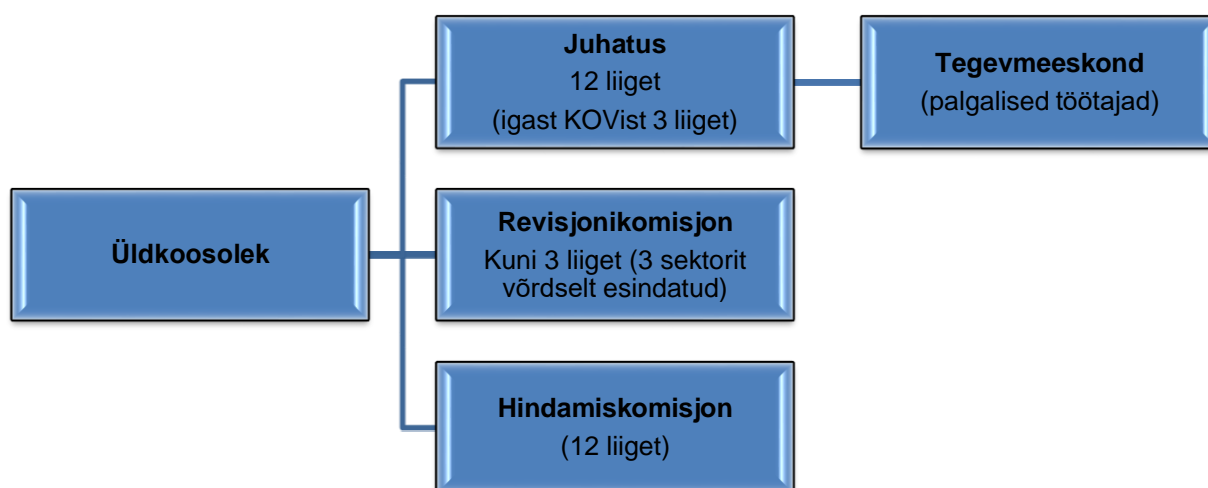
⁴ Kahe strateegia perioodi vahelisel ajal on juhatuse esimees täitnud ühtlasi ühingu tegevjuhi rolli, kuna palgalisi töötajaid käesoleva strateegia koostamise ajal ei ole.

NVK juhatus võib vastavalt vajadusele kokku kutsuda ka muid komisjone ja palgata ühingu töötajaid. Kavas on palgata tegevjuht ja koordinaator. Tegevjuhi ülesanneteks on NVK igapäevase tegevuse korraldamine, mille aluseks on kinnitatud strateegia. Täpsemalt vastutab tegevjuht eelarve, meetmelehtede, rakenduskavade koostamise ja täitmise eest, samuti korraldab tegevjuht organisatsiooni asjaajamist, sh mitmesugused sündmused. Koordinaatori rolliks on taotlusvoorude korraldamine ja läbiviimine, sh taotlejate nõustamine, hindamise korraldamine, aruandlus jms. Koordinaator tegeleb ka NVK projektidega.

Projektide ja strateegia eesmärkide täituvuse seiret korraldab NVK juhatus.

NVK juhtimisstruktuuride juures peetakse kinni põhimõttest, et kolmanda ja erasektori esindajad koos peavad moodustama vähemalt 51% igast otsuseid tegeva tööorgani kinnitatud koosseisust.

NVK struktuuri kujutab joonis 2.

Joonis 2. NVK struktuur

1.3 Eelmise perioodi strateegia täitmine⁵

Eelmise perioodi strateegia koostati suhteliselt suure ebamäärasuse ja varasemate kogemuste puudumise tingimustes. Strateegia koostamise raames viidi küll läbi erinevaid uuringuid, kuid nendest hoolimata ei tekkinud selgeid arendusfookuseid. Seega jäi kogu strateegia pigem üldiseks.

Strateegia koostamist iseloomustas ajajärk, kus omavalitsustel olid suured tulud ja majandus tervikuna kasvas kiiresti. Seega väikseid projekte ei soovitud, samuti jäeti kõrvale ettevõtluse toetamine.

Peamiseks probleemiks kujunes asjaolu, et strateegia pole olnud NVK tegevuste aluseks, vaid pigem normatiivseks dokumendiks. Otsuseid langetati vastavalt hetkeolukorrale, millele tuginedes kujundati ümber ka meetmeid. See viis olukorrani, kus strateegia ja meetmete vahel leidis isegi vastuolusid.

⁵ Sisendandmetena on kasutatud Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 Leader-meetme kohalike tegevusgruppide strateegiate vahehindamise lõpparuannet (Cumulus Consulting OÜ, 2013) ja tegevusgrupi andmeid esitatud ning rahastatud projektide kohta.

Samas leiti, et rahalised vahendid on tõenäoliselt õigesse kohta läinud, kuigi mõõtmine on olnud lünklik. Süsteemi on aga NVK juhtorganite poolt hinnatud pigem toimivaks. Seejuures leiti, et ettevõtlus oli vähe kajastatud.

Eelmise perioodi positiivsete külgedena saab välja tuua:

- NVK on muutunud tegevuspiirkonnaks. Tekkinud on organisatsioonide võrgustikud, seda eriti kolmanda sektori organisatsioonide osas;
- Asjaajamine on olnud toimiv, esinenud pole ühtegi vaiet ega kohtukaasust;
- NVK tegevusgrupina on oma ülesande täitnud – meetmed on ellu viidud ja raha jaotatud, sh jagati toetusteks ka pool administratiivkuludeks mõeldud summast.

Eelmise perioodi negatiivsete külgedena saab välja tuua:

- Ettevõtluse toetamine ei toimunud selliselt, nagu taheti (vähe taotlejaid);
- Strateegiat ei uuendatud ja see ei olnud NVK tegevuste, sh toetuste jagamise aluseks.

Eelmises strateegias rahastati viit meetet⁶:

1. Kvaliteetse elukeskkonna loomine – mahajäetud maade uuteks töö- või vaba aja veetmise kohtadeks muutmine (hoonete rekonstrueerimine ja ehitamine);
2. Kogukonna arendamine – piirkondlike strateegiate välja töötamine, suurürituste korraldamine;
3. Puhkeplatside ja juurdepääsuteede rajamine – puhkealade ja matkaradade rajamine, jalgrattateede ehitamine;
4. Ajaloo- ja kultuuriväärtuslike objektide taastamine – objektide konserveerimine ja renoveerimine, ajalooliste matkaradade rajamine, objektide kaardistamine ja viidastamine;
5. Väikeettevõtluse arendamine – investeeringuid ette valmistavate tegevuste läbi viimine, turundus, objektide ehitamine ja parendamine.

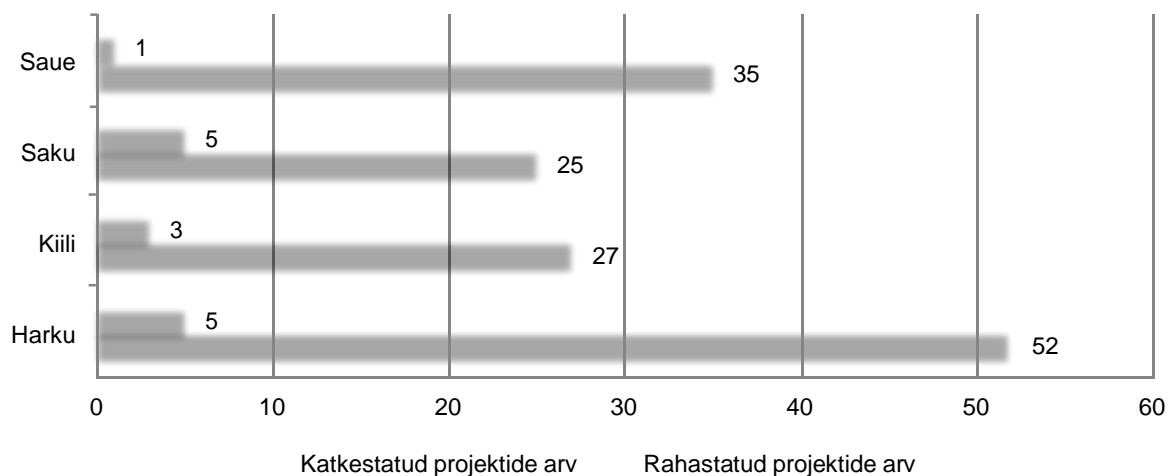
Eelmise perioodi strateegia kokkuvõtet tehes selgus, et andmed esitatud ja rahastatud taotluste kohta on äärmiselt lünklikud. Seetõttu pole võimalik hinnata, milline oli rahastatud toetuste määr ning jagunemine meetmete lõikes. See tähendab, et järgmisel perioodil tuleb välja töötada süsteem esitatud ja rahastatud projektide jälgimiseks selliselt, et oleks tagatud andmete kättesaadavus ja mõistetavus ka peale perioodi lõppemist.

Perioodil 2009-2014 rahaldas Nelja Valla Kogu kokku 139 taotlust kogumahus 4,3 miljonit eurot, sh toetus 3,7 miljonit. Perioodi jooksul katkestati 14 projekti toetussummas 350 tuhat eurot (vt joonis 3 ja joonis 4).

Toetuste saajate hulgas domineerisid vabaühendused – rahastatud projektidest 133 juhul olid kolmanda sektori organisatsioonid toetuse saajateks. Perioodi jooksul toetati 6 ettevõtte projekti. Omavalitsused eelmisel perioodil NVK meetmetest toetust taotlema ei saanud. Seega olid toetused selgelt kodanikuühenduste poole kaldu. Ka strateegiate vahehindamise käigus tõdeti, et ettevõtted jäid tagaplaanile. See tähendab, et tulevast perioodi planeerides peavad meetmed olema tasakaalustatumad, et sektorid võrdsemalt esindatud oleksid.

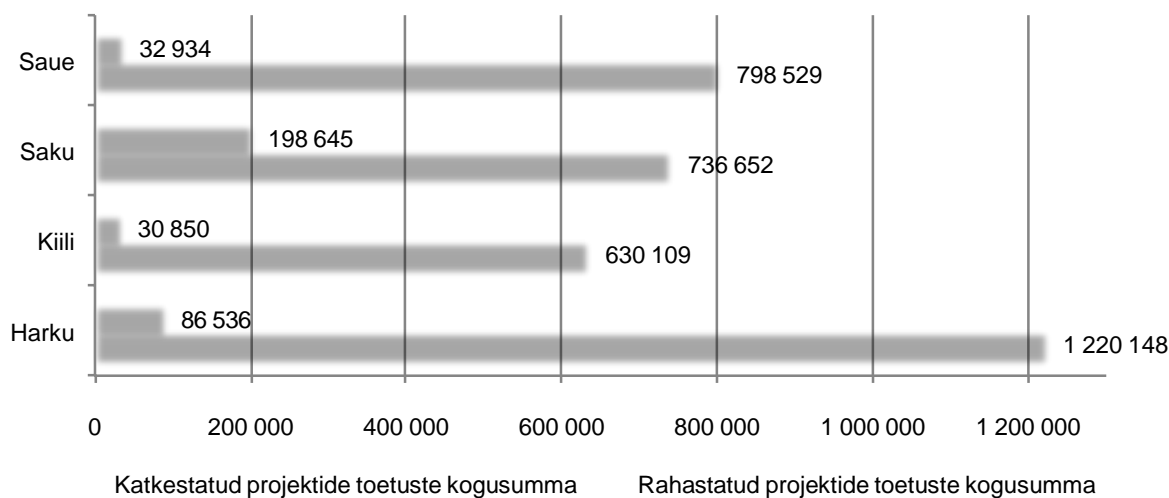
Kõige enam on rahastatud taotlusi olnud Harku (52), kõige vähem Saku vallas (25). Sellest nähtub, et Harku valla organisatsioonid on olnud kõige aktiivsemad taotlejad. Samas on Harku ka kõige suurema elanike arvuga omavalitsus tegevuspiirkonnas. Seega on toetuste jagunemine selliselt küllalt loogiline.

⁶ Ei vasta otseselt eelmises strateegias välja toodud meetmetele, vaid hiljem muudetud rakenduskavadele.

Joonis 3. Taotluste jagunemine omavalitsuste lõikes

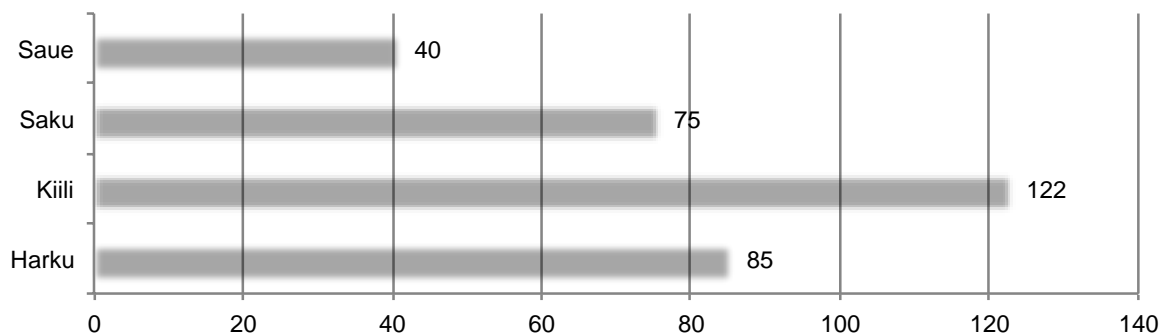
Eraldatud toetuste maht omavalitsuseti peegeldab enamjaolt rahastatud taotluste arvu (vt joonis 4). Samas nähtub, et hoolimata kõige väiksemast toetatud taotluste arvust on Saku vald saanud Kiilist u 100 000 euro võrra rohkem toetust. Tõenäoliselt peitub põhjus rahastatud taotluste mahus.

Joonis 4. Toetuste jagunemine omavalitsuste lõikes (EUR)

Hinnates toetuste jagunemist elaniku kohta⁷ omavalitsuste lõikes, on näha, et see on kõige suurem olnud Kiili vallas (vt joonis 5). Rahvaarvu arvestades on see ka ootuspärane. Võrreldes piirkondadega, kus elanike arv on väiksem, on NVK tegevuspiirkonnas toetuse hulkelaniku kohta väike. See tähendab, et märgatava mõju saavutamiseks tuleb uuel perioodil rahastatavaid tegevusi selgelt fookuseerida.

⁷ Aluseks on Statistikaameti andmed seisuga 1.01.2014.

Joonis 5. Toetus elaniku kohta (EUR)

Eeltoodut arvesse võttes on uue perioodi peamiseks väljakutseks **strateegia reaalne rakendamine – tegevuste, sh toetuste jagamise aluseks võtmine**. Strateegia vajab ka **selgepiirilisemat fokuseerimist**. Täpselt tuleks sõnastada visioon ja eesmärgid. Viimastele on oluline määratleda **väljund- ja tulemusindikaatorid**, millega on lihtne strateegia täituvust hinnata. Välja tuleks töötada toimiv **tulemuste mõõtmise süsteem**.

Meetmete välja töötamisel on oluline jälgida, et need põhineksid strateegial ja vastaksid konkreetsetele eesmärkidele. Sel viisil on võimalik tagada nende **suunatus eesmärkide täitmisesse**.

1.4 Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüsi kokkuvõte

NVK tegevuspiirkonna arenguvajadustest ja –potentsiaalset ülevaate andmiseks teostati toimekeskkonna analüüs, milles käsitleti poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja tehnoloogilisi küsimusi ning väljakutseid. Lisaks viidi läbi kaasamiseminarid valdades, omavalitsusjuhtide intervjuud ning täiendavad arutelud strateegia juhtrühmaga.

Analüüs moodustab eraldiseisva dokumendi, mida käsitletakse strateegia lisana. Käesolev peatükk käsitleb peamisi järeldusi, mis on NVK strateegia aluseks ning millest lähtuvalt on koostatud visioon, püstitatud eesmärgid ja töötatud välja meetmed.

1.4.1 Arenguvajadused

Tabelis 2 on välja toodud NVK tegevuspiirkonna, Harju maakonna ning Eesti peamised statistilised näitajad⁸. Kõige olulisemaks tuleb pidada piirkonna elanike kiiret kasvu viimasel kümnendil (inimeste arv on suurenenud enam kui 11 tuhande elaniku ehk 36% võrra).

Tabel 2. NVK tegevuspiirkonna peamised statistilised näitajad

Näitaja	NVK	Harjumaa	Eesti
Rahvaarv 01.2005 ⁹	29 360	540 730	1 358 850
Rahvaarv 01.2015	40 484	575 601	1 313 271
Rahvaarvu muutus	11 124 (37,9%)	34 871 (6,4%)	-45 579 (-3,4%)
Demograafiline tööturusurveindeks aastal 2004	Harku – 1,27 Kiili – 1,54 Saku – 1,31 Saue – 1,11	0,93	1,02

⁸ Detailsem ülevaade asub eraldiseisvas dokumendis “Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs”. Kuivõrd kõnealune dokument on koostatud 2015. a alguses, tugineb ülevaade tol hetkel olemas olnud andmetele. Kuivõrd aga tegevusgruppide strateegiaid hinnates võetakse rahvastiku puhul aluseks 2015. a andmed, on need numbrid kaasajastatud.

⁹ Statistikaameti andmed

Demograafiline tööturusurveindeks aastal 2013	Harku – 1,58 Kiili – 1,85 Saku – 1,34 Saue – 1,52	0,81	0,76
Demograafilise tööturusurveindeksi muutus	Harku – 0,31 Kiili – 0,31 Saku – 0,03 Saue – 0,41	-0,12	-0,26
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv aastal 2007	1 689	34 675	56 139
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv aastal 2012	2 744	43 380	69 733
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arvu muutus kordades	1,6	1,3	1,2
Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 1000 elaniku kohta aastal 2012	76	76	51
Keskmine brutopalk aastal 2013 eurodes	Harku – 1 243 Kiili – 1 178 Saku – 1 126 Saue – 1 185	1 005	900
Elaniku kohta laekunud tulumaks aastal 2013 eurodes ¹⁰	819	641	533
Omavalitsuste põhitegevuse tulude muutus perioodil 2007-2013 protsentides	37	19	12
Omavalitsuste netovõlakkoormus aastal 2013 protsentides	Harku – 73 Kiili – 105 Saku – 41 Saue – 47	46	41
MTÜde ja SAde arv aastal 2004	495	9 567	21 454
MTÜde ja SAde arv aastal 2013	828	12 981	29 133
MTÜde ja SAde arvu muutus kordades	1,7	1,4	1,4
MTÜde ja SAde arv 1000 elaniku kohta 2013. a	23	23	21

NVK tegevuspiirkonnas on noorim vanuserühm viimase kümne aasta jooksul kahekordistunud (suurenemine 95,4% võrra; Eestis keskmiselt 18,7%). Samuti on kasvanud 7-18aastaste rühm erinevalt Eesti keskmisest (-26,2%). Vanusegrupi suuruse kasv on olnud 22,7%. Mõlema noorema vanusegrupi suurenemine on tingitud vajaduse täiendavate lasteaia- ja koolikohtade järele. Oluline on aga märkida, et lähtuvalt rahvastikuprognosist hakkab noorima vanusegrupi arvukus vähenema, mistõttu lasteaiakohtade puudujääk leeveneb iseenesest. Küll aga suureneb kooliealise grupi arvukus järgnevatel aastatel silmnähtavalt, tuues endaga kaasa nii vajaduse uute koolikohtade kui ka **vaba aja veetmise võimaluste** järele.

Tööealise elanikkonna (19-64 eluaastat) arv on viimase kümne aasta jooksul kasvanud NVK tegevuspiirkonnas keskmiselt ligi 40% võrra. Seega on maksumaksjate hulk piirkonnas järjepanu kasvanud.

Kasvanud on ka eakate vanusegrupp (65+). Vanuserühma kasv on oluline pigem kauges perspektiivis, mil elanikkonna vananemisest tulenevalt suureneb nõudlus vastavate teenuste järele.

Ettevõtlusaktiivsus on NVK tegevuspiirkonnas kõrge (76 majanduslikult aktiivset ettevõtet 1000 elaniku kohta). Kõrge on ka keskmine palgatase, ületades nii maakonna kui ka Eesti keskmisi näitajaid.

Piirkonna jaoks on iseloomulik töötamine pealinnas. Sellest tulenevalt on igapäevaselt Tallinnasse tööle sõitvate elanike hulk väga suur. Tallinnas, mis on terve piirkonna jaoks väga oluliseks tõmbekeskuseks, tarbitakse ka erinevaid vaba aja jm teenuseid. Pealinna lähedus

¹⁰ Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs, Cumulus Consulting OÜ, 2015

mõjutab ühest küljest oluliselt kogu logistilist korraldust, teisest aga ka kogukondlikku sidusust – pikk päevane kodust eemal viibimine vähendab kohaliku kuuluvus- ja identiteeditunnet. Seega on NVK väljakutseks siinkohal **kogukondade arengu toetamine – nende “oma näo” loomise toetamine nii asumites kui ka valdade ja tegevuspiirkonna tasemel.**

Tulenevalt asjaolust, et peaaegu kõik teenused on Tallinnas kättesaadavad, on kohalike teenuste osatähtsus NVK tegevuspiirkonnas madal. Väljakutseks on siinkohal kohaliku **majanduselu elavdamine**, et olulised teenused oleksid kättesaadavad ka ilma pealinna sõitmata.

Turism on NVK tegevuspiirkonnas tagasihoidlikult arenenud, kuna peamine küllastajatevoog peatub Tallinnas ega liigu maakonda edasi. Võrreldes muude Eesti piirkondadega on tagasihoidlik ka peamine turismitaristu – majutus- ja toitlustuskohad, sest ka need on Tallinnas väga hästi kättesaadavad. Seega on tegevuspiirkonna väljakutseks **turismialase koostöö tõhustamine ja küllastajatele suunatud toodete ning teenuste arendamine**, saamaks Tallinna turistidevoost suuremat kasu.

Kolmanda sektori organisatsioonide arenguid võib lugeda positiivseiks. Igas omavalitsuses on olemas seltsi- ja/või rahvamaja, seega on võimalused tegevuste läbi viimiseks loodud. Väljakutseks on **organisatsioonide võimekuse kasvatamine** ning seeläbi nende majandusliku toimetuleku tõstmine. Samuti on oluline möödunud perioodil rajatud **hoonetes sisuliste tegevuste edasine arendamine.**

1.4.2 Arengupotentsiaal

Arenguvajadustele vastamiseks on oluline keskenduda tegevuspiirkonna peamistele tugevustele ja leida lahendusi nõrkustega toimetulekuks (vt tabel 3).

Peamiseks arengupotentsiaaliks on NVK tegevuspiirkonna puhul suur ja noorenevelanikkond. Piirkonnas on olemas piisav hulk inimesi, kes edendaksid kogukondi ja kohalikuettevõtlust. Arengupotentsiaalina saab samuti käsitleda ka tugevaid omavalitsusi, kellel on võimekus tagada peamiste avalike teenuste kättesaadavus ja hea elukeskkond. Tähtsat rolli mängib ka Tallinna linna lähedus, mis tagab töökohtade ja teenuste kättesaadavuse. Teisalt mõjutab see kogukondade sidusust ja turvalisust ning võib pärssida kohapealsete teenuste pakkumist.

Olulisel kohal on tegevuspiirkonna hea elu- ja looduskeskkond. Infrastruktuur on suures osas välja arendatud, säilinud on puhas loodus. See tagab ka edaspidi inimeste huvi piirkonda elama kolimiseks. Teisalt seab kiirelt kasvanud elanikkond kohalikud omavalitsused kohustuse ette luua juurde täiendavaid lasteaia- ja koolikohti ning vaba aja veetmise võimalusi. Strateegia koostamise hetkel ei ole nõudlus kõikjal rahuldatud.

Tabel 3. NVK tegevuspiirkonna SWOT-analüüs

Tugevused	Nõrkused
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kasvava ja noore elanikkonna olemasolu ➤ Tallinna-lähedane asukoht (töökohtade ja teenuste kättesaadavus) ➤ Hea looduskeskkond ➤ Välja arendatud hea infrastruktuur ➤ Suhteliselt head ühendused Tallinnaga ➤ Vajalike teenuste kättesaadavus ➤ Madal tööpuudus ➤ Majanduslikult heal järjel olevad omavalitsused 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tallinna-lähedane asukoht (kuritegevus, kohapealsete kogukondade nõrkus) ➤ Kohapealsete teenuste puudus ➤ Nõrk kogukondlik identiteet ➤ Piirkonnasisese ühistranspordi vähene arendatus ➤ Vähesed vaba aja veetmise võimalused ➤ Omavahelise koostöö (vallad, organisatsioonid) nõrkus ➤ Vähe arenenud turismisektor (toitlustus- ja majutuskohtade vähesus; vähene turistide hulk)

Võimalused	Ohud
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tallinna lähedusest tuleneva potentsiaali maksimaalne rakendamine (turistivood jms) ➤ Kohalike kogukondade sisemise ja nende omavahelise sidususe tõstmine ➤ Koostöö edendamine turismi valdkonnas eesmärgiga tagada süsteemne turundus ➤ Euroopa Liidu erinevate programmide kasutamine laiema koostöö arendamiseks – tegevusgrupp saab mitmel juhul ka ise taotlejaks olla 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Turismi negatiivsed mõjud – kuritegevuse kasv, prügi, mürareostus) ➤ Kohalike omavalitsuste soov domineerida Leader vahendite üle ➤ Haldusreformi negatiivsed mõjud – tegevuspiirkonna tükeldamine

Eelnevast ja tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüsist tulenevalt on piirkonna peamisteks arengufookusteks:

- vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, pidades esmajoones silmas nooremaelist elanikkonda;
- kogukondade arengu toetamine ja nende tugevdamine sidususe tõstmiseks ning identiteedi loomiseks;
- mikroettevõtluse arendamine kohalike toodete ja teenuste kättesaadavuse suurendamiseks;
- turismi arendamine eesmärgiga rakendada olemasolevat potentsiaali ja väliskeskkonna võimalusi.

2 Strateegia 2015-2023

Nelja Valla Kogu strateegia aluseks on tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs, neljas vallas läbi viidud kaasamisseminarid, avatud foorum ja juhtrühma liikmete poolt tehtud ettepanekud.

2.1 Visioon 2023

Nelja Valla Kogu tegevuspiirkonnas on terviklik elukeskkond, kus on loodud heaks eluks vajalikud tingimused. Fookuses on:

1. Vaba aja veetmise võimalused – kohalikele elanikele, esmajoones noortele on loodud mitmekülgsed võimalused vaba aja sisustamiseks;
2. Tugevad kogukonnad – tegevuspiirkonna asustusüksused (nt küla, alevik) on toimekad, turvalised ja peamised kogukondade identiteedi kujundajad ning kandjad;
3. Aktiivne mikroettevõtlus¹¹ – suurenenud on kohapealsete teenuste ja töökohtade arv;
4. Turistisõbralikkus – turistidele pakutavate teenuste hulk on suurenenud, turundusalane koostöö on koordineeritud ja olulised turismiobjektid on korras ning tähistatud.

2.2 Strateegilised eesmärgid, mõõdikud ja meetmed

2.2.1 Strateegilised eesmärgid ja mõõdikud

Visiooni täitmiseks on vajalik panustada kahe valdkonna, milleks on kogukonnad ja ettevõtlus, arengusse. Kummagi valdkonna all on püstitatud kaks strateegilist eesmärki (E1 ja E2 kuuluvad kogukonna, E3 ja E4 ettevõtluse alla).

Selgelt kõige olulisemaks eesmärgiks on vaba aja veetmise võimaluste edendamine (E1), kuna tulenevalt elanikkonna pidevast suurenemisest ja noorenemisest on nõudlus selle järele üha kasvanud. Noor ja aktiivne elanikkond siirdub üha enam elama Tallinnast väljapoole, pannes aluse uutele ning tugevatele kogukondadele, mis eeldavad elukeskkonna nende ootustega vastavusse viimist. Antud eesmärgile on kavas kulutada 45% jagatavatest toetustest.

Küllalt võrdselt olulised on turismiteenuste ja mikroettevõtluse arendamine, millele on kavas kulutada vastavalt 25% ja 20% jagatavatest toetustest. Tulenevalt Tallinna lähedusest on need valdkonnad senini vähe kajastatud olnud, mis omakorda süvendab piirkonnast nn magala-rajooni kujunemist. Turismiteenustele mõeldud toetuste osa on pisut suurem seetõttu, et taotlejate ring on planeeritud laiem (lisaks ettevõtetele ka avalik ja kolmas sektor).

NVK jaoks on oluline ka kogukondadevahelise sidususe suurendamine, milleks on samuti vahendeid ette nähtud. Siiski on nendele tegevustele vahendeid vähem planeeritud (10% jagatavatest toetustest), kuna eelduslikult on tegemist investeeringuid mitte sisaldavate projektidega.

¹¹ Ettevõtted, mis annavad tööd vähem kui 10 inimesele ja mille aastakäive ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 2 miljonit eurot.

E1. Asustusüksustes on inimsõbralik ja turvaline elukeskkond ning mitmekesised vaba aja sisustamise võimalused, selleks vajalik taristu on läbimõeldult välja arendatud.

Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:

- uute vaba aja veetmise võimaluste arv – 18;
- uute avalikku ruumi kujundavate projektide arv – 7;
- uute turvalisust tõstvate projektide arv – 4;
- toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 30.

Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:

- minimaalne kohalike kasusaajate arv ühe projekti kohta – 400¹².

E2. Kogukonnad on tugevad, toimekad ja ühtehoidvad.

Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:

- korraldatud suursündmuste arv aastas – 8 (üks igas vallas);
- korraldatud laagrite arv aastas – 4 (üks igas vallas);
- toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 10.

Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:

- osalejate rahulolu sündmustega on vähemalt 4 punkti 5-palli-süsteemis.

E3. Kasvanud on nii kohalike töökohtade kui ka teenuste hulk.

Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:

- uute toodete ja teenuste arv – 16;
- toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 28.

Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:

- loodud töökohtade arv – 12.

E4. Suurenenud on turistidele suunatud teenuste ja toodete arv ning toimib tõhus turismialane koostöö.

Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:

- uute majutusvõimaluste arv – 5;
- uute turismitoodete ja -teenuste arv – 8;
- uute ja renoveeritud turismiobjektide arv – 8;
- toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 24.

Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:

- loodud töökohtade arv – 5.

2.2.2 Meetmed

NVK strateegiliste eesmärkide täitmiseks rakendatakse nelja meetet (M1-M4).

M1. Kogukondade investeringute toetamine, millega toetatakse:

- Vaba aja veetmise võimaluste laiendamist;
- Avaliku ruumi kujundamist;
- Turvalisuse tõstmist.

¹² Mõeldakse keskmist näitajat strateegia perioodi lõpus (kõikide kasusaajate arv jagatuna ellu viidud projektide arvuga).

M2. Kogukondade ühistegevuse arendamine, millega toetatakse:

- Spordi- ja kultuurisündmuste korraldamist;
- Seltsitegevuse korraldamist;
- Tegevuste läbiviimiseks vajaliku inventari soetamist;
- Õppeprogrammide, - reise ja koolituste läbi viimine ning koostöö;
- Materjalide koostamist ja publitseerimist.

M3. Mikroettevõtluse arendamine, millega toetatakse:

- Uute ja olemasolevate kohalike teenuste ning toodete arendamist;
- Mikrotootmise arendamist.

M4. Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine, millega toetatakse:

- Turismiteenuste arendamist;
- Turismiobjektide korrastamist ja rajamist;
- Turundustegevusi.

NVK strateegia võtab kokku järgmisel lehel asuv strateegiakaart.

2.2.3 Strateegiakaart

NELJA VALLA KOGU STRATEEGIA 2015-2023				
VISIOON 2023	<p>Nelja Valla Kogu tegevuspiirkonnas on terviklik elukeskkond, kus on loodud heaks eluks vajalikud tingimused. Fookuses on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vaba aja veetmise võimalused – kohalikele elanikele, esmajoones noortele on loodud mitmekülgsed võimalused vaba aja sisustamiseks; 2. Tugevad kogukonnad – tegevuspiirkonna asustusüksused (nt küla, alevik) on toimekad, turvalised ja peamised kogukondade identiteedi kujundajad ning kandjad; 3. Aktiivne mikroettevõtlus – suurenenud on kohapealsete teenuste ja töökohtade arv; 4. Turistisõbralikkus – turistidele pakutavate teenuste hulk on suurenenud, turundusalane koostöö on koordineeritud ja olulised turismiobjektid on korras ning tähistatud. 			
VALDKONNAD	Kogukonnad	Ettevõtlus		
STRATEEGILISED EESMÄRGID	<p>E1. Asustusüksustes on inimsõbralik ja turvaline elukeskkond ning mitmekesised vaba aja sisustamise võimalused, selleks vajalik taristu on läbimõeldult välja arendatud.</p>	<p>E2. Kogukonnad on tugevad, toimekad ja ühtehoidvad.</p>	<p>E3. Kasvanud on nii kohalike töökohtade kui ka teenuste hulk.</p>	<p>E4. Suurenenud on turistidele suunatud teenuste ja toodete arv ning toimib tõhus turismialane koostöö.</p>
MEETMED	<p>M1. Kogukondade investeringute toetamine</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vaba aja veetmise võimaluste laiendamine ➤ Avaliku ruumi kujundamine ➤ Turvalisuse tõstmine 	<p>M2. Kogukondade ühistegevuse arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Spordi- ja kultuurisündmuste korraldamine ➤ Seltsitegevuse korraldamine ➤ Tegevuste läbi viimiseks vajaliku inventari soetamine ➤ Õppeprogrammide, -reiside ja koolituste läbi viimine ning koostöö ➤ Materjalide koostamine ja publitseerimine 	<p>M3. Mikroettevõtluse arendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uute ja olemasolevate kohalike teenuste ning toodete arendamine ➤ Mikrotootmise arendamine 	<p>M4. Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Turismiteenuste arendamine ➤ Turismiobjektide korrastamine ja rajamine ➤ Turundustegevused

2.3 Strateegia uuendusliku ja integreeritud olemuse kirjeldus

Nelja Valla Kogu strateegia on üles ehitatud viisil, mis katab täielikult valdkonnad, mis on vajalikud maaelu edendamiseks ja visiooni – terviklik elukeskkond – täitmiseks. Strateegia koostamise käigus analüüsiti põhjalikult tegevuspiirkonna toimekeskkonda, määratlemaks arenguvajadused, mis on senini takistanud piirkonna arengupotentsiaali täielikku ära kasutamist.

Nendeks arenguvajadusteks olid:

1. vaba aja veetmise võimaluste vähesus;
2. kogukondade nõrk sidusus;
3. kohalike teenuste vähesus;
4. vähe arenenud turismisektor.

Igale arenguvajadusele vastab konkreetne eesmärk, millele on püstitatud ka mõõdetavad väljund- ja tulemusindikaatorid. Eesmärkide elluviimist toetavad vastavad meetmed. Strateegia selline ülesehitus tagab, et kõik neli arenguvajadust on selgelt eesmärgistatud ja tegevustega toetatud. Seega on strateegia integreeritud, visioon, eesmärgid ja meetmed on omavahel otseselt seotud. Samuti on eesmärgid prioritseeritud – tagatud on strateegia fokuseeritus.

Toetusmeetmed on välja töötatud vastavalt Leader-lähenemise printsiibile “integreeritud ja mitut valdkonda hõlmavad meetmed” – iga toetatav tegevus on põhjalikult läbi mõeldud, panustamaks strateegilise eesmärgi täitmisse ja seeläbi visiooni saavutamisse.

Kogukondade arengut toetab kaks meetet, millest üks on suunatud investeringutele ja teine tegevustele. Taotlejateks saavad olla kolmanda sektori asutused, sh NVK tegevusgrupina, ja omavalitsused. Nii on tagatud meetmete selgelt kogukondlik iseloom. Nelja Valla Kogu tegevuspiirkonna puhul on ka oluline silmas pidada, et piirkondlikku identiteeti ei kujunda mitte niivõrd omavalitsused, vaid pigem väiksemad ja lokaalsemad kogukonnad – külad ja alevikud. Seega on strateegias arvestatud just eelkõige kohapealsete koosluste vajadustega.

Kirjeldatud lähenemine piirkondlikule identiteedile on oma olemuselt uudne. Reeglina on kogukonnatunde kujundajateks omavalitsused. NVK tegevuspiirkond koosneb aga paljudest erinevatest küladest ja alevikest, mis moodustavad omaette terviku. Seega on siinkohal mõttekas suunata toetused just lokaalsete kogukondade tugevdamisse, kuna nendest kujunevad tulevikus tervet piirkonda arendavad võrgustikud. Selline lähenemine minimeerib ka võimalikust haldusreformist tuleneva riski tegevuspiirkonna killustumiseks – reform ei muuda omavalitsusest väiksemaid kooslusi, mis NVK puhul on kohaliku identiteedi kandjateks.

Ettevõtluse arengut toetab samuti kaks meetet, millest üks on suunatud selgelt mikroettevõtlusele ja teine turismile. Mikroettevõtluse meetme puhul saavad taotlejateks olla üksnes ettevõtted, turismi puhul katab spekter kõiki tegevuspiirkonna organisatsioone.

Selliselt üles ehitatud meetmed on taotlejatele üheselt arusaadavad. Samuti on silmas peetud, et meetmed üksteist toetaksid. Näiteks on ettevõtetel tugevate kogukondade näol olemas minimaalne vajalik kliendibaas; korrastatud ajaloolised objektid loovad aga aluse turismiettevõtluse arenemiseks.

Meetmetega soositakse terviklikke tegevusi – planeeritaval projektil peab olema selgelt mõõdetav väljund ja tulemus. Sel viisil on võimalik tagada, et seatud eesmärgid ka täidetakse.

2.4 Ülevaade strateegia koostamise protsessist

Nelja Valla Kogu strateegia koostamine toimus perioodil november 2014 kuni aprill 2015¹³. Koostamise protsessi koordineeris OÜ Cumulus Consulting konsultant Jaan Urb.

Strateegia koostamine tugines järgmistele sisenditele:

- tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs ja sealt ilmnenu väljakutsed;
- NVK tegevuspiirkonna kohalike omavalitsuste juhtide intervjuude tulemused;
- NVK eelmise strateegia analüüs;
- avalike arutelude tulemused;
- strateegia juhtrühma arutelude tulemused.

Moodustati strateegia juhtrühm, kuhu kuulusid NVK juhatuse liikmed, esindades kõiki tegevuspiirkonna omavalitsusi ja sektoreid. Juhtrühma rolliks oli arutleda erinevate strateegia osade üle ja langetada otsus nende lõpliku vormistuse üle. Strateegia koostamise protsessist annab ülevaate tabel 4.

Tabel 4. NVK strateegia koostamise protsess

Aeg	Sündmus	Teemad	Osalejate arv
27.11.2014	Juhtrühma avanõupidamine	Eelmise perioodi kogemuste analüüsimine ja uue perioodi rõhuasetuste määratlemine	8
2.12-12.12.2014	Intervjuud nelja valla omavalitsusjuhtidega	KOVide ootused uuele strateegiale, peamised ootused NVKle kui organisatsioonile	8
12.01.2015	Kaasamisseminar Harku vallas	Tegevuspiirkonna tulevikuvision, piirkonna tugevused ja nõrkused, toetatavad valdkonnad ja tegevused	27
13.01.2015	Kaasamisseminar Saku vallas	Tegevuspiirkonna tulevikuvision, piirkonna tugevused ja nõrkused, toetatavad valdkonnad ja tegevused	26
14.01.2015	Kaasamisseminar Saue vallas	Tegevuspiirkonna tulevikuvision, piirkonna tugevused ja nõrkused, toetatavad valdkonnad ja tegevused	18
15.01.2015	Kaasamisseminar Kiili vallas	Tegevuspiirkonna tulevikuvision, piirkonna tugevused ja nõrkused, toetatavad valdkonnad ja tegevused	17
23.01.2015	Juhtrühma koosolek	Visioon ja eesmärgid	9
28.01.2015	Juhtrühma koosolek	Meetmed ja mõõdikud	8
4.02.2015	Avatud foorum Harku vallas	Ülevaade senisest strateegia koostamise protsessist, tagasiside eesmärkidele ja meetmetele, nende täiendamine	36
11.02.2015	Juhtrühma koosolek	Meetmed, mõõdikud, hindamiskriteeriumid, siseriiklik ja rahvusvaheline koostöö	10

Kokku osales erinevatel aruteludel ligi 170 inimest, sh nii tegevuspiirkonna omavalitsuste, ettevõtete ja kolmanda sektori organisatsioonide kui ka peamiste koostööpartnerite esindajad. Strateegia koostamise info on kogu protsessi vältel olnud kättesaadav NVK kodulehel, samuti on teavet levitatud vallalehtede ja sotsiaalmeedia vahendusel. Seega on kõikidel huvitatud osapooltel olnud võimalik soovi korral üritustel osaleda.

¹³ Strateegia koostamiseks oli tegevusgrupp ka varem seminare läbi viinud, kuid terviklik protsess viidi läbi nimetatud ajavahemikul.

Strateegia tööversioon valmis veebruaris 2015, järgnevad tegevused olid seotud dokumendi täiendamisega vastavalt Maaeluministeriumilt (endise nimega Põllumajandusministeriumilt) saadud tagasisidele ja strateegia vastu võtmisega NVK üldkoosolekul 2015. a kevadel.

Lisaks täiendati strateegiat 2015. a sügisel tulenevalt täpsustunud nõuetest ja andmetest. Uuendatud strateegia võeti vastu NVK üldkoosoleku poolt.

3 Strateegia elluviimise tegevuskava

3.1 Meetmete valiku põhjendus

NVK eelmise strateegia rakendamise analüüs näitas, et meetmed olid välja töötatud kiire majanduskasvu ja varasemate kogemuste puudumise tingimustes. See tõi endaga kaasa meetmed, millest kõiki polnud algusest peale võimalik rakendada (vastuolu seadusandlusega), samuti tekkis koheselt vajadus meetmete muutmiseks. Seega viidi tegelikkuses ellu meetmeid, mida polnud strateegiaga otseselt ette nähtud. Samuti olid meetmed pigem üldist laadi, puudus fookuseeritus.

Tegevuspiirkonna arenguvajadusi ja –potentsiaali analüüsidest sai selgeks, et keskenduda tuleb kahele laiemale valdkonnale – kogukonnad ja ettevõtlus – mis omakorda neljaks konkreetsemaks arengufookuseks jagunevad:

1. vaba aja veetmise võimaluste laiendamine, pidades esmajoones silmas nooremaealist elanikkonda;
2. kogukondade arengu toetamine ja nende tugevdamine;
3. mikroettevõtluse arendamine kohalike toodete ja teenuste kättesaadavuse suurendamiseks;
4. turismi arendamine.

NVK tegevuspiirkonnas on tulenevalt rahvastiku kiirest kasvust puudu vaba aja veetmise võimalustest, seda eriti nooremaealise elanikkonna osas. Samuti on tulenevalt kodukohast väljaspool töötamisest nõrk kogukonna tunne ja sidusus. Piirkonnas on suhteliselt vähe kohapealseid teenuseid, turismisektor on vähe arenenud.

Eeltoodust, strateegia kaasamisüritustest, strateegiaseminaridest ning eelneva perioodi kogemusest tulenevalt rakendatakse nelja meetet:

1. **M1.** Kogukondade investeringute toetamine;
2. **M2.** Kogukondade ühistegevuse arendamine;
3. **M3.** Mikroettevõtluse arendamine;
4. **M4.** Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine.

3.2 Meetmete kirjeldus

3.2.1 Meede 1 – Kogukondade investeringute toetamine

NVK tegevuspiirkonna elanike arv on viimase dekaadi jooksul jõudsalt kasvanud. Samuti on elanikkond noorenenud ja veelgi noorenevas. Kohalikud omavalitsused on teinud pingutusi, tagamaks kõikidele avalike teenuste kättesaadavust. Sellest hoolimata on aga jätkuvalt vaba aja veetmise võimalused puudulikud. Uusasumeid on rajatud kiiremini kui toetavat sotsiaalset infrastruktuuri. Seega on elukeskkonna kvaliteedi parandamiseks tarvis investeerida vaba aja taristusse, üldist elukeskkonda kujundavatesse objektidesse ja ka turvalisusse.

Meetme rakendamise eesmärgiks on inimsõbraliku ja turvalise elukeskkonna loomine NVK tegevuspiirkonnas läbi vaba aja veetmise võimaluste laiendamise, avaliku ruumi kujundamise ja turvalisuse tõstmise.

MEEDE 1	Kogukondade investeringute toetamine
Vastavus strateegia eesmärgile	E1. Asustusüksustes on inimsõbralik ja turvaline elukeskkond ning mitmekesised vaba aja sisustamise võimalused, selleks vajalik taristu on läbimõeldult välja arendatud.
Toetatavad valdkonnad	1. Vaba aja veetmise võimaluste laiendamine

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Avaliku ruumi kujundamine 3. Turvalisuse tõstmine
Meetme osakaal kogu rahastusest	45%
Abikõlblikud tegevused vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1305/2013 ¹⁴ artiklile nr 20	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringud ehitistesse, rajatistesse, taristusse, sisustusse ja seadmetesse, mis saab konkreetse projekti raames lõplikult valmis (väljastatakse kasutusluba) ➤ Investeeringuga seotud järelevalvetegevused ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu sama investeeringuprojekti raames ja mis ei ületa 3% kogu projekti mahust
Mitteabikõlblikud tegevused	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu eraldiseisva projektina ➤ Kinnistu ost ➤ Projektijuhtimine ➤ Vabatahtliku töö arvestamine ➤ Kõik meetme määruse poolt välistatud mitteabikõlblikud tegevused
Toetuse saajad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kohalikud omavalitsused ➤ Kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd ja SAd)
Nõuded toetuse saajale	<p>Projekti tegevused viiakse ellu NVK tegevuspiirkonnas</p> <p>Taotleja peab taotluse lisana esitama äriplaani/investeeringu kestlikkuse analüüsi, mille täpsemad nõuded sätestatakse meetmelehel.</p>
Minimaalne ja maksimaalne toetussumma	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Minimaalne toetussumma – 5000 EUR ➤ Maksimaalne toetussumma – 100 000 EUR
Toetuse %	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valdkondade 1 ja 2 puhul 90% ➤ Valdkonna 3 puhul 60% ➤ Kolmanda sektori organisatsioonidel kuni 60% kui tegemist on otseselt ettevõtlusalase projektiga
Indikaatorid ja sihttasemed	<p>Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uute vaba aja veetmise võimaluste arv – 18; ➤ uute avalikku ruumi kujundavate projektide arv – 7; ➤ uute turvalisust tõstvate projektide arv – 4; ➤ toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 30. <p>Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ minimaalne kohalike kasusaajate arv ühe projekti kohta – 400.

NVK meede nr 1 vastab Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) prioriteedile nr 6: sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine.

Eesti maaelu arengukava 2014-2020 (MAK) eesmärk antud valdkonnas on järgmine: maamajandus ja maapiirkonna elukeskkond on mitmekesised, pakuvad alternatiivseid tööhõivevõimalusi põllumajandusest vabanevale tööjõule ning tuginevad kohalikul ressursil ja potentsiaalil põhinevatele lahendustele.

Meede nr 1 panustab sihtvaldkonda 6B: maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine. MAKi eesmärgiks on 2020. aastaks kohaliku arengu strateegiatega 100% maaelanikkonna

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1305&from=ET>

hõlmamine ning kohaliku arengu strateegiate raames toetatud projektide läbi 2020. aastaks 280 töökoha loomine.

Meede nr 1 on suunatud NVK tegevuspiirkonna kohaliku arengu soodustamisele, suurendades sotsiaalset kaasatust (meetmest toetatavad projektid loovad tingimused kogukondade edasiseks arenemiseks). Samuti mitmekesistavad meetmest 1 toetatud projektid NVK elukeskkonda.

3.2.2 Meede 2 – Kogukondade ühistegevuse arendamine

NVK tegevuspiirkonnas on peamiseks kogukondade identiteedi kujundajaks ja kandjaks külad ja alevikud. Hoolimata juba tekkinud kooslustest on kohati side kogukonna liikmete vahel nõrk, mis tuleneb igapäevasest pendeldamisest pealinna ja elukoha vahel. Ühistegevuse arendamine aitab kogukondlikke sidemeid tugevdada.

Meetme rakendamise eesmärgiks on tugevate, toimekate ja ühtehoidvate kogukondade loomine läbi seltsitegevuse, sündmuste, laagrite toetamise ja identiteeti kujundavate materjalide koostamise.

MEEDE 2	Kogukondade ühistegevuse arendamine
Vastavus strateegia eesmärgile	E2. Kogukonnad on tugevad, toimekad ja ühtehoidvad.
Toetatavad valdkonnad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Seltsitegevuse korraldamine 2. Kultuuri- ja spordisündmuste ning koolituste korraldamine 3. Laagrite tegevuse toetamine 4. Materjalide koostamine ja publitseerimine
Meetme osakaal kogu rahastusest	10%
Abikõlblikud tegevused vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1305/2013 artiklitele nr 14, 20, 35 ja 44	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spordi- ja kultuurisündmuste korraldamine ➤ Seltsitegevuse korraldamine ➤ Tegevuste läbi viimiseks vajaliku inventari soetamine ➤ Öppeprogrammide, -reiside ja koolituste läbi viimine ning koostöö¹⁵ ➤ Materjalide koostamine ja publitseerimine
Mitteabikõlblikud tegevused	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringud, sh remondi- ja ehitustööd ➤ Kõik meetme määruse poolt välistatud mitteabikõlblikud tegevused
Toetuse saajad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nelja Valla Kogu tegevusgrupina¹⁵
Nõuded toetuse saajale	Projekti otsesed kasusaajad on pärit NVK tegevuspiirkonnast
Minimaalne ja maksimaalne toetussumma	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Minimaalne toetussumma – 2000 EUR

¹⁵ Abikõlblikuks taotlejaks on Nelja Valla Kogu tegevusgrupina. Tegevus hõlmab ka koostööprojekte Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1303/2013 artikli nr 35 lõige 1 punkti c mõistes. Otsused koostööprojektide toetamise osas langetab NVK üldkoosolek. Vastavalt määruse nr 1305/2013 artiklile 14 lõikele 2 on koolituse puhul toetuse saajaks koolituse või muu teadmussirde ja teavituse osutaja, kellel on asjakohane suutlikkus personali kvalifikatsiooni ja korrapärase koolituse näol.

	➤ Maksimaalne toetussumma – 40 000 EUR ¹⁷
Toetuse %	90%
Indikaatorid ja sihttasemed	<p>Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ korraldatud suursündmuste arv aastas – 8 (üks igas vallas); ➤ korraldatud laagrite arv aastas – 4 (üks igas vallas); ➤ toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 10. <p>Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ osalejate rahulolu sündmustega on vähemalt 4 punkti 5-palli-süsteemis.

NVK meede nr 2 vastab EAFRD prioriteedile nr 6.

Meede nr 2 panustab sihtvaldkonda 6B, olles suunatud NVK tegevuspiirkonna kohaliku arengu soodustamisele; eelkõige aitavad meetmest toetatavad projektid kaasa sotsiaalse kaasatuse suurendamisele – ühistegevuste arendamine liidab kogukonna liikmeid.

3.2.3 Meede 3 – Mikroettevõtluse arendamine

Ettevõtlus on NVK tegevuspiirkonnas viimase kümne aasta jooksul jõudsalt arenenud. Majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv 1000 elaniku kohta on samal tasemel maakonna keskmisega ja ületab Eesti oma. Teisalt on puudu kohapealsetest toodetest ja teenustest, mis on mõeldud nii piirkonna elanikele, külastajatele kui ka müügiks piirkonnast väljapoole. Toetamist vajab ka lühike tarneahel, et värske kaup oleks koha peal hõlpsalt kättesaadav. Selleks on vajalik mikroettevõtluse toetamine – suuremad ettevõtted tulevad reeglina ise toime, alustamiseks vajalikku kapitali väikestel aga sageli pole.

Meetme rakendamise eesmärgiks on kohalike töökohtade ja teenuste arvu tõstmine läbi uute ning olemasolevate teenuste ja toodete arendamise.

MEEDE 3	Mikroettevõtluse arendamine
Vastavus strateegia eesmärgile	E3. Kasvanud on nii kohalike töökohtade kui ka teenuste hulk.
Toetatavad valdkonnad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uute ja olemasolevate kohalike teenuste ning toodete arendamine 2. Mikrotootmise arendamine
Meetme osakaal kogu rahastusest	20%
Abikõlbulikud tegevused vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1305/2013 artiklitele nr 17, 19 ja 20	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Põhivara soetamine ➤ Investeeringud hoonetesse ja taristusse ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu sama investeeringuprojekti raames ja mis ei ületa 3% kogu projekti mahust
Mitteabikõlbulikud tegevused	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu eraldiseisva projektina

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kinnistu ost ➤ Projektijuhtimine ➤ Investeeringuga otseselt mitte seotud koolitused jms ➤ Vabatahtlik töö arvestamine ➤ Kõik meetme määruse poolt välistatud mitteabikõlblikud tegevused
Toetuse saajad	➤ Ettevõtted, sh FIEd, kolmanda sektori organisatsioonid kui tegemist on otseselt ettevõtlusalase projektiga
Nõuded toetuse saajale	Projekti tegevused viiakse ellu NVK tegevuspiirkonnas Taotleja peab taotluse lisana esitama äriplaani, mille täpsemad nõuded sätestatakse meetmelehel.
Minimaalne ja maksimaalne toetussumma	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Minimaalne toetussumma – 2000 EUR ➤ Maksimaalne toetussumma – 40 000 EUR
Toetuse %	60%
Indikaatorid ja sihttasemed	Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed: <ul style="list-style-type: none"> ➤ uute toodete ja teenuste arv – 16; ➤ toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 28. Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase: <ul style="list-style-type: none"> ➤ meetmest kokku loodud töökohtade arv – 10.

NVK meede nr 3 vastab EAFRD prioriteedile nr 6.

Meede nr 3 panustab sihtvaldkonda 6A: tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine. MAKi eesmärgiks on toetatud projektide läbi vähemalt 225 töökohta loomine 2020. aastaks.

Meede nr 3 on suunatud maapiirkondade majandusliku arengu edendamisele, mitmekesistades tegevusvaldkondi ja arendades mikroettevõtteid. NVK soovib meetmest toetatavate projektide kaasabil luua vähemalt 10 uut töökohta.

Meede nr 3 vastab ka EAFRD prioriteedile nr 3: toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses.

MAKi eesmärk antud valdkonnas on järgmine: põllumajandussaaduste tootmise ja töötlemisega tegelevad ettevõtjad omavad turujõudu ning nende vahel toimub koostöö põllumajandussaaduste tootmisel, töötlemisel ja turustamisel.

Meede nr 3 panustab sihtvaldkonda 3A: toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu. MAKi eesmärgiks on täiendavalt 1,76% põllumajandusliku majapidamise suurem integreerimine toiduahelasse läbi toidukvaliteedi kavade, kohalike turgude ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade.

Meede nr 3 on suunatud kohaliku mikrotootmise arendamisele. Seejuures on oodatud taotlejad, kes lühendaksid tarneahelat, muutes kohapealsed kaubad ja teenused elanikele hõlpsasti kättesaadavaks.

3.2.4 Meede 4 – Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine

Hoolimata ilusast looduskeskkonnast on turismi tähtsus piirkonnas väike. Puudulik on turismialane infovahetus ja koostöö. Samuti on paljud turismiobjektid korrastamata. Piirkonnas on vähe majutus- ja toitlustuskohti.

Meetme rakendamise eesmärgiks on turistidele suunatud teenuste ja toodete arvu suurendamine ning turismialase koostöö tõhustamine läbi turismiteenuste arendamise, turismiobjektide korrastamise ja turundustegevuste.

MEEDE 4	Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine
Vastavus strateegia eesmärgile	E4. Suurenenud on turistidele suunatud teenuste ja toodete arv ning toimib tõhus turismialane koostöö.
Toetatavad valdkonnad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turismiteenuste arendamine 2. Turismiobjektide korrastamine ja rajamine 3. Turundustegevused
Meetme osakaal kogu rahastusest	25%
Abikõlbulikud tegevused vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1305/2013 artiklitele nr 14, 17, 19, 20 ja 35	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringud ehitistesse, rajatistesse, taristusse, sisustusse ja seadmetesse ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu sama investeeringuprojekti raames ja mis ei ületa 3% kogu projekti mahust
Mitteabikõlbulikud tegevused	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu eraldiseisva projektina ➤ Kinnistu ost ➤ Projektijuhtimine ➤ Investeeringuga otseselt mitte seotud koolitused jms ➤ Vabatahtlik töö arvestamine ➤ Kõik meetme määruse poolt välistatud mitteabikõlbulikud tegevused
Toetuse saajad	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd ja SAd) ➤ Kohalikud omavalitsused ➤ Nelja Valla Kogu tegevusgrupina ➤ Ettevõtted, sh FIEd ➤ Koolituse või muu teadmussiirde ja teavituse osutaja, kellel on asjakohane suutlikkus personali kvalifikatsiooni ja korrapärase koolituse näol
Nõuded toetuse saajale	<p>Projekti tegevused viiakse ellu NVK tegevuspiirkonnas, va turundustegevused</p> <p>Taotleja peab taotluse lisana esitama äriplaani/investeeringu kestlikkuse analüüsi, mille täpsemad nõuded sätestatakse meetmelehel.</p>
Minimaalne ja maksimaalne toetussumma	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Minimaalne toetussumma – 5000 EUR ➤ Maksimaalne toetussumma – 100 000 EUR
Toetuse %	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ettevõtetele ja taristu investeeringute puhul ja kolmanda sektori organisatsioonidel kui tegemist on otseselt ettevõtlusalase projektiga 60% ➤ Kohalikele omavalitsustele, Nelja Valla Kogule ja kolmanda sektori organisatsioonidele 90%

Indikaatorid ja sihttasemed	<p>Väljundmõõdikud ja soovitud sihttasemed:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uute majutusvõimaluste arv – 5; ➤ uute turismitoodete ja -teenuste arv – 8; ➤ uute ja renoveeritud turismiobjektide arv – 8; ➤ toetatud projektide arv strateegia perioodi jooksul – 24. <p>Tulemusmõõdik ja soovitud sihttase:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ meetmes kokku loodud töökohtade arv – 5.
-----------------------------	---

NVK meede nr 4 vastab EAFRD prioriteedile nr 6.

Meede nr 4 panustab sihtvaldkondadesse 6A ja 6B.

Meede nr 4 on suunatud maapiirkondade majandusliku arengu edendamisele, mitmekesistades tegevusvaldkondi ja arendades turismi. NVK soovib meetmest toetatavate projektide kaasabil luua vähemalt 5 uut töökohta.

3.2.5 Meede 5 – COVID-19 olukorra leevendamiseks suunatud meede.

Meetme rakendamise eesmärgiks on tegevusgrupi piirkonnas ettevõtjate ja ettevõtlusega tegelevate vabaihenduste toetamine seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikust tulenevate piirangutega.

Meede 5	COVID-19 olukorra leevendamiseks suunatud meede
Toetatavad valdkonnad	Mikroettevõtete ja ettevõtlusega tegelevate vabaihenduste konkurentsivõime taastamine
Abikõlbulikud kulud vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 art 58a ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2094 artiklile 1	<ul style="list-style-type: none"> • Toodete ja teenuste arendamiseks investeeringud ehitistesse, rajatistesse, taristusse, sisustusse ja seadmetesse. (ehitus, renoveerimine, seadmete, masinate, inventari ost. • Tööalased koolitustegevused ja õppereisid, mis arendavad ettevõtlikkust, teenuseid ja tooteid teadmusiirde projektina. • Investeeringud Immateriaalsesse põhivarasse nt ja tarkvaralahenduste ja programmide ostmise, veebilehe loomine või arendamine
Mitteabikõlbulikud tegevused	<ul style="list-style-type: none"> • Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui need viiakse ellu eraldiseisva projektina • Kinnistu ost • Projektijuhtimine • Investeeringuga otseselt mitte seotud koolitused jms • Vabatahtlik töö arvestamine • Kõik meetme määruse poolt välistatud mitteabikõlbulikud tegevused

Toetuse saajad	<ul style="list-style-type: none"> • Ettevõtted sh FIEd • Kolmanda sektori organisatsioonid (MTÜd ja SAd) • Koolituse või muu teadmussiirde ja teavituse osutaja, kellel on asjakohane suutlikkus personali kvalifikatsiooni ja korrapärase koolituse näol. Toetuse saaja ei või olla teenuse pakkuja.
Nõuded toetuse saajale	Taotleja poolt läbiviidavad projektitegevused on suunatud NVK tegevuspiirkonnale. Taotleja peab taotluse lisana esitama finantsproгноosi
Minimaalne ja maksimaalne toetussumma	Minimaalne toetussumma 2000 Maksimaalne toetussumma 8000
Toetuse %	60%
Indikaatorid ja sihttasemed	<ul style="list-style-type: none"> • Toetatud projektide arv • Projektiga loodud või säilitatud alaliste töökohtade arv

3.3 Võrgustumine ja koostöö

NVK senine tegevusgrupi väline koostöö on olnud pigem tagasihoidlik. 2011. aastal korraldasid Harjumaal tegutsevad neli tegevusgruppi – Ida-Harju Koostöökoda, Põhja-Harju Koostöökogu, Lääne-Harju Koostöökogu ja Nelja Valla Kogu rahvusvahelise konverentsi „Väljakutsed ja võimalused linnalähedases maapiirkonnas.“ Konverents oli suunatud eelkõige väikeettevõtjatele Harjumaal ja teistele linnalähedase maapiirkonna arengust huvitatutele. Koostöös piirkondlike turismiarengu organisatsioonidega ning Harju Maavalitsusega on osaletud kuuel järjestikusel aastal messi Tourest “Puhka Eestis” näitusealal ning seeläbi aidatud silma paista oma piirkonna turismiettevõtjatel. 2014 aastal osaleti koos teiste Harjumaal arendusorganisatsioonidega turismi ja käsitöö edendamiseks ja tutvustamiseks Helsingi Mardilaadal. Naabritegevusgruppidega on otsitud samaseid valdkondi, kus ühitegevust alustada. Eelmisel perioodil on on turismi ja kohaturunduse valdkonnas tehtud koostööd Lääne-Harju Koostöökoguga ning Põhja-Harju Koostöökojaga. Kohaliku toiduvõrgustiku arendamiseks on toimunud esimesed koostöökohtumised valdkonna esindajatega piirkonnast, koostööseminaril osales ka Lääne-Harju Koostöökogu. Eelmise perioodi tegevuste tulemusena on loodud head eeldused koostööks Harjumaal Leader tegevusgruppide vahel. Sõlmitud on koostöökokkulepe nelja tegevusgrupi omavahelise koostöö tihendamiseks.

NVK peamine eesmärk on maaelu edendamine läbi Leader-meetme rakendamise. Täiendavalt on aga tegevusgrupi liikmed, sh kõik omavalitsused leidnud, et NVK peaks võtma senisest aktiivsema rolli piirkondlikus arendustegevuses, dubleerimata seejuures eksisteerivate struktuuride (nt Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, Harjumaal Omavalitsuste Liit) funktsioone. Peamiseks väljundiks on temaatiline koostöö erinevate partneritega.

3.3.1 Riigisisene koostöö

Riigisiselt teeb NVK koostööd kolmel tasandil: kohalikul, regionaalsel ja riiklikul. Koostöö eelduseks on NVK kui tegevusgrupi poolne liikmete aktiivne kaasamine ja osalemine partnerite tegevustes. Tabelis 5 on kajastatud peamised riigisisised koostööpartnerid ja –teemad.

Tabel 5. Peamised riigisised koostööpartnerid ja -teemad

Partnerid	Teemad, milles koostööd tehakse
Kohalik tasand – tegevuspiirkond	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ühистurundus (piirkonna tutvustamine)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kohalikud omavalitsused – kujundavad kohaliku elukeskkonda, taotlevad projektidele toetust ➤ Kolmanda sektori organisatsioonid – kujundavad kogukondi, taotlevad projektidele toetust ➤ Ettevõtted – kujundavad piirkonna ettevõtluskeskkonda, taotlevad projektidele toetust 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kompetentside tõstmine (koolitused ja õppereisid meetme nr 2 raames) ➤ Suuremad ühisüritused ➤ Turvalisuse edendamine
Maakondlik tasand – Harjumaa	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Harjumaa Omavalitsuste Liit – esindab maakonna omavalitsuste huvisid ➤ Harjumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus – maakondlik arenduskeskus ➤ Harju Maavalitsus – vastutab maakonna tasakaalustatud arengu eest ➤ SA Põhja-Eesti Turism – piirkondlik katusorganisatsioon turismi edendamiseks ➤ Lääne-Harju Koostöökogu – Leader-tegevusgrupp ➤ Põhja-Harju Koostöökogu – Leader-tegevusgrupp ➤ Ida-Harju Koostöökoda – Leader-tegevusgrupp ➤ Tallinna linna turismiinfopunktide võrgustik – haldab infot pealinna külastavate turistide osas 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kohalik toit – kättesaadavus, kaubamärk jms ➤ Turism – piirkonna tutvustamine, ühистurundus ➤ Kompetentside tõstmine (koolitused ja õppereisid meetme nr 2 raames)
Riiklik tasand – Eesti	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Teised Leader-tegevusgrupid Eestis ➤ MTÜ Eesti Maaturism – koondab infot maapiirkonna turismivaldkonna kohta ➤ SA Lääne-Eesti Turism – piirkondlik katusorganisatsioon turismi edendamiseks ➤ Maaeluministeerium ➤ Maamajanduse Infokeskus – riigiasutus, mis muuhulgas tegutseb Leader-programmi tugiüksusena ➤ Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet – menetleb Leader-meetme taotlusi ja maksab välja toetusi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kohalik toit ➤ Kogemuste vahetus, sh koolitused ja õppereisid meetme nr 2 raames

3.3.2 Rahvusvaheline koostöö

Rahvusvaheline koostöö põhineb Riikliku Maaeluvõrgustiku Leader-infokeskuse poolt vahendatavatel võimalustel ja NVK liikmesorganisatsioonide kontaktidel, sh omavalitsuste sõprusvallad. Rahvusvahelise koostöö peamiseks eesmärgiks parimate praktikate vahetamine, suurendamaks NVK ja tema liikmete organisatsioonilist võimekust. Rahvusvahelise koostöö kaudu otsitakse lahendusi väljakutsetele, mida riigisiseselt lahendada ei osata või mille jaoks on mujal paremad võimalused. Tabelis 6 on välja toodud peamised rahvusvahelised koostööpartnerid ja –teemad.

Tabel 6. Peamised rahvusvahelised koostööpartnerid ja -teemad

Partnerid	Teemad, milles koostööd tehakse
<ul style="list-style-type: none">➤ Teiste riikide Leader-tegevusgrupid➤ LINC – rahvusvahelised Leader-grupid➤ Turismi arendamisega tegelevad organisatsioonid➤ Kogukonna arengut suunavad kolmanda sektori organisatsioonid	<ul style="list-style-type: none">➤ Turism➤ Kogukonnateenuste arendamine¹⁸➤ Kogemuste vahetus, sh koolitused ja õppereisid meetme nr 2 raames

¹⁸ Kogukonnateenus – mittemateriaalne väärtus, mis on suunatud külakogukondade, kus turegulatsioon mingites valdkondades ei toimi, arengule ja seal töökohtade loomisele. Kogukonnateenusteks võib lugeda näiteks avalikku kööki, lastehoidu, pesumaja jms. NVK strateegia meetmete kaudu ei ole kogukonnateenuste arendamist kavas esialgu toetada, kuid see võib kõne alla tulla perioodi teises pooles sõltuvalt turusituatsioonist. Seetõttu on see ka koostöö teemade all välja toodud.

4 Strateegia rakendamine

4.1 Strateegia elluviimine

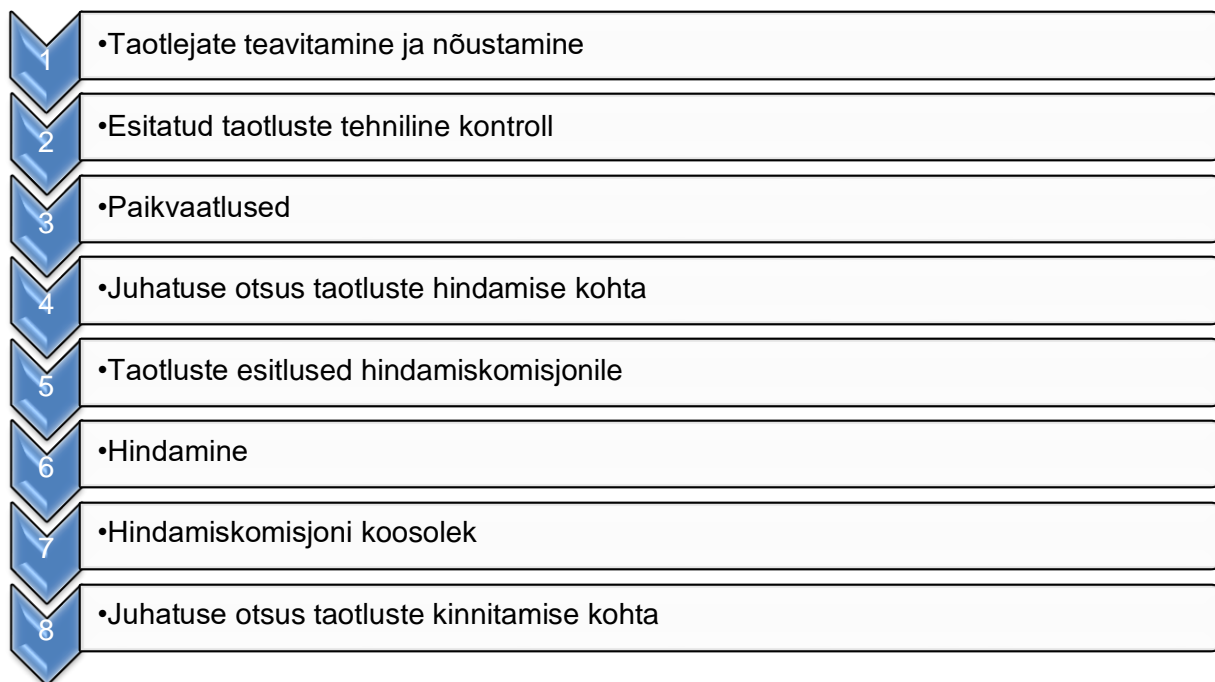
Nelja Valla Kogu strateegia elluviimine koosneb järgmiste tegevuste kogumitest:

1. Organisatsiooni juhtimine (kirjeldatud peatükis 1.2) – strateegia elluviimise tagamine ja vajadusel fookuste korrigeerimine;
2. Taotluste menetlemine ja hindamine (kirjeldatud peatükis 4.2) – strateegia elluviimiseks ette nähtud Leader-meetme vahendite suunamine projektidesse, mis vastavad kõige paremini NVK strateegiliste eesmärkidele ja seeläbi visioonile;
3. Teavitamine – potentsiaalsete taotlejate informeerimine NVK poolt pakutavatest võimalustest ja nende nõustamine kvaliteetsete projektide koostamiseks;
4. Võrgustumine ja koostöö (vt ka ptk 3.3) – uute pädevuste omandamiseks;
5. Koolitused ja õppereisid – tegevmeeskonna ja liikmete võimekuse suurendamiseks;
6. Strateegia elluviimise seire (kirjeldatud peatükis 4.3) – strateegia tulemuslikkuse hindamiseks, vigadest õppimiseks ja vajadusel strateegia täiendamiseks.

4.2 Taotluste hindamine

4.2.1 Hindamisprotsess

Nelja Valla Kogule esitatavate taotluste hindamine toimub alljärgneva skeemi kohaselt.

Joonis 6. NVKle esitatud taotluste hindamine

1. Taotlejate teavitamine ja nõustamine

Taotluste esitamisele eelneb taotlejate teavitamine NVK strateegia meetmetest ja nende nõustamine, mille raames jagab NVK büroo vajalikku infot strateegia, meetmete, taotlustingimuste jms kohta. Soovijatel on võimalik tulla nõustamisele.

2. Esitatud taotluste tehniline kontroll

Peale taotluste esitamist kontrollib NVK büroo taotlemise tingimustes nõutud dokumentide olemasolu. Vajadusel antakse taotluste esitajale aeg puuduste likvideerimiseks. Sisulisi hinnangud käesolevas etapis ei anta.

3. Paikvaatlused

Paikvaatlusi korraldatakse reeglina investeringuprojektide osas. Samas võib hindamiskomisjon teha ettepaneku ka muude projektide vaatlemiseks kohti peal. Paikvaatluse viivad läbi vähemalt kaks hindamiskomisjoni liiget, vormistades ka vastavasisulise protokolliga.

4. Juhatus otsus taotluste hindamise kohta

Esitatud taotluste tehnilise kontrolli ja paikvaatluste tulemustest lähtuvalt teeb juhatus otsuse projektide hindamisele saatmise kohta. Tehniliselt mittevastavaid taotlusi hindamisele ei saadeta, ülejäänud edastatakse hindamiskomisjoni liikmetele.

5. Taotluste esitlused hindamiskomisjonile

Kõik taotlejad võivad soovi korral oma projekti hindamiskomisjonile tutvustada. Tegevus on taotlejatele vabatahtlik, välja arvatud juhul, kui hindamiskomisjon seda eraldi nõuab.

6. Hindamine

Esialgu hindavad komisjoni liikmed taotlusi iseseisvalt kas selleks välja töötatud töölehel või veebipõhises keskkonnas¹⁹. Individuaalsete hinnete alusel moodustub taotlustest esialgne pingerida²⁰.

7. Hindamiskomisjoni koosseis

Pingeridades olevate taotluste arutamiseks viiakse läbi hindamiskomisjoni koosseis. Vajadusel tehakse pingeridades korrekture. Tulemused vormistatakse protokollina, mis esitatakse NVK juhatusle.

8. Juhatus otsus taotluste kinnitamise kohta

Juhatus teeb otsuse rahastamisele kuuluvate taotluste osas, tuginedes hindamiskomisjoni ettepanekule. Juhul kui juhatus hindamiskomisjoni ettepanekuga ei nõustu, saadab ta selle koos omapoolse muudatusettepaneku ja põhjendustega komisjonile kordushindamiseks tagasi.

4.2.2 Hindamise korraldus

Esitatud taotluste tehnilisi aspekte käsitleb NVK büroo, nende sisulise hindamisega tegeleb selleks üldkoosseisuga poolt valitud hindamiskomisjon.

NVK hindamiskomisjoni moodustamise ja töökorralduse printsiibid on järgmised:

- Hindamiskomisjoni kuulub kuni 12 liiget. Üldkoosseis võib otsustada valida kaks hindamiskomisjoni – ühe kogukonna ja teise ettevõtluse valdkonna meetmesse esitatud taotluste hindamiseks;
- Komisjoni valitakse 12 põhi- ja 12 asendusliiget (mõlemal juhul kolm kohalike omavalitsuste, kolm kolmanda sektori ja kolm ettevõtjate esindajat).

¹⁹ Sõltub NVK juhatuse otsusest, millist süsteemi täpselt kasutatakse.

²⁰ Pingerid moodustuvad meetmete lõikes eraldi.

Hindamiskomisjoni võib valida liikmeid ka väljastpoolt NVK liikmesorganisatsioone, kaasamaks tegevuspiirkonnavälisest eksperttsiisi;

- Hindamiskomisjoni liikmetega sõlmitakse lepingud, millega sätestatakse vähemalt õigused töötasule ja asjakohase info saamisele ning kohustused osaleda teemakohastel koolitustel ja teavitada enda taandamisest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis;
- Hindamiskomisjoni liikmetega sõlmitakse ka konfidentsiaalsuslepingud;
- Hinnatakse kõiki taotlusi, millele on teinud juhatus hindamisele saatmise otsuse;
- Hinnatakse hindamiskriteeriumite alusel (kirjeldatud peatükis 4.2.3);
- Hindamiskomisjonil on õigus viia läbi projektide paikvaatlus;
- Taotlused, mis ei vasta strateegiale, ei saa positiivset otsust;
- Taotlused, mille hindepunktide summa jääb alla 50% maksimaalsest, ei saa positiivset otsust.

4.2.3 Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamise aluseks on kriteeriumid, mis jagunevad kaheks plokiks:

1. Projekti **mõjuga** seotud kriteeriumid (osakaal 75% mõlemast plokist):
 - 1.1. Projekti põhjendatus ja seos Nelja Valla Kogu strateegiaga (20%);
 - 1.2. Projekti seos kohaliku omavalitsuse, kandi või küla arengukavaga (10%);
 - 1.3. Projekti panus meetme indikaatorite sihttasemetete täitmisesse (10%);
 - 1.4. Projekti jätkusuutlikkus²¹ (15%);
 - 1.5. Koostöö (10%);
 - 1.6. Uuenduslikkus (10%).
2. Projekti **kvaliteediga** seotud kriteeriumid (osakaal 25% mõlemast plokist):
 - 2.1. Projekti üldine kvaliteet (10%);
 - 2.2. Projekti kulude põhjendatus (10%);
 - 2.3. Taotleja taust, sh varasem kogemus ja olemasolevad kompetentsid, võimekus projekti ellu viimiseks (5%).

Taotlusi hinnatakse 4-palli süsteemis, kus 4 tähistab väga head, 3 rahuldavat, 2 kesist ja 1 puudulikku. Hindamiskriteeriume on täpsemalt kirjeldatud tabelis 7.

Tabel 7. Hindamiskriteeriumid

Hindamis-valdkond	Hindamis-kriteerium ja osakaal	Kirjeldus	Hindamisskaala ²²
1. Projekti mõjuga seotud kriteeriumid	1.1 Projekti põhjendatus ja seos Nelja Valla Kogu strateegiaga (20%) ²³	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas ja mil määral on projekt seotud NVK visiooni ja strateegiliste eesmärkidega? ➤ Kas ja mil määral on projekti elluviimine vajalik? 	1 – Projekt ei ole NVK strateegiaga seotud. Projekti elluviimine ei ole põhjendatud 4 – Projekt panustab selgelt NVK visiooni, strateegiliste eesmärkide täitmisesse. Projekti elluviimine on selgelt vajalik
	1.2 Projekti seos kohaliku omavalitsuste ja küla või kandi arengukavaga (10%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas ja mil määral on projekt arengukavadega seotud? 	1 – Projekt ei ole arengukavadega seotud 4 – Projekt panustab selgelt arengukavade eesmärkide täitmisesse
	1.3 Projekti panus meetme indikaatorite	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuidas panustab projekt meetme indikaatorite täitmisele? 	1 – Projekt ei panusta meetme indikaatorite täitmisesse

²¹ Kriteerium ei kohaldu sündmuste puhul, mis on oma iseloomult pigem ühekordsed.

²² Täpsemalt kirjeldatakse skaalad lahti hindamisjuhendis.

²³ Kriteeriumi puhul kehtestatakse lävend. Juhul, kui projekt saab kriteeriumi lõikes hindeks 1, ei kuulu projekt rahastamisele.

	sihttasemete täitmisesse (10%)		4 - Projekt panustab olulisel määral meetme indikaatorite täitmisesse
	1.4 Projekti jätkusuutlikkus (15%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas projekti tulemused on püsivad ning jätkusuutlikud ka peale rahastuse lõppemist? ➤ Kas ja kuidas on kavandatud rajatavate objektide majanduskulude katmine? 	<p>1 – Projekti tulemused ei ole jätkusuutlikud ja ei avalda pikemaajalist mõju. Rajatud objektide haldamine ei ole lahti kirjutatud</p> <p>4 - Projekti tulemused on jätkusuutlikud ja avaldavad pikemaajalist positiivset mõju. Rajatud objektide edasine haldamine on selgelt lahti kirjutatud ja tõepärane</p>
	1.5 Koostöö (10%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas ja mil määral viiakse projekt ellu koostöös? ➤ Kas ja mil määral arendab projekt piirkondlikke koostööorgustikke? 	<p>1 – Projekti elluvijaks on üks organisatsioon, kes ei kaasa elluviimisesse ega väljundite hilisemasse kasutamisse mitte kedagi</p> <p>4 – Projekti elluvijateks on rohkem kui üks organisatsioon. Projekti väljundite hilisemasse kasutamisse on kaasatud mitmed organisatsioonid</p>
	1.6 Uuenduslikkus (10%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas projekti tulemusena pakutakse projekti teostamise piirkonnas uut toodet või teenust? ➤ Kas projekti tulemusena kasutatakse tavapärasest paremat tehnoloogiat või protsessi? ➤ Kas projekti tulemusena pakutav teenus või toode võimaldab luua keskmisest kõrgema palgatasemega töökoha? 	<p>1 – Projekt ei ole uuendusliku iseloomuga</p> <p>4 – Projekt vastab kõigile kolmele uuenduslikkuse tingimusele</p>
2. Projekti kvaliteediga seotud kriteeriumid	2.1. Projekti üldine kvaliteet (10%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas projekti tegevused on arusaadavalt ja piisavalt põhjalikult lahti kirjutatud? ➤ Kas projekti tulemused on välja toodud ja selgelt tegevustega seotud? ➤ Kas projekti ajakava on selge ja realistlik? 	<p>1 – Projekti tegevused pole selgelt lahti kirjutatud, tulemused pole välja toodud; projekti ajakava puudub või on ebarealistlik</p> <p>4 - Projekti tegevuskava on arusaadav ja teostatav; kavandatud eesmärkide, tegevuste ja tulemuste vaheline seos on selge; ajakava on realistlik</p>
	2.2. Projekti kulude põhjendatus (10%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas projekti kulud on selged ja piisavalt põhjendatud? 	<p>1 – Projekti kulud pole arusaadavad ja usaldusväärselt põhjendatud</p> <p>4 – Projekti kulud on selged ja arusaadavad ning põhinevad usaldusväärsel põhjendusel ja/või hinnapakkumistel</p>
	2.3. Taotleja taust (5%)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kas taotlejal on varasemaid kogemusi? ➤ Kas taotleja on piisavalt kompetentne projekti elluviimiseks? ➤ Kas taotleja on usaldusväärne? 	<p>1 – Taotleja ei ole usaldusväärne, tal puudub varasem kogemus ning vajalik kompetents projekti elluviimiseks</p> <p>4 - Taotleja on usaldusväärne, varasemate kogemustega ning projekti elluviimiseks vajaliku kompetentsiga</p>

4.3 Seire

Nelja Valla Kogu strateegia seiret ja hindamist korraldatakse järgmiselt:

1. Taotlusi ja nendes kajastatud indikaatoreid seiratakse jooksvalt. NVK büroo annab iga-aastaselt üldkoosolekule ülevaate lisaks rahade kasutamisele ka peamiste strateegia mõõdikute täitumisest (aluseks on rahastatud taotlustest saadav teave);
2. Kaks korda strateegia elluviimise perioodi jooksul tehakse põhjalikum seire juba ellu viidud projektide tegelike tulemuste ja väljundite hindamiseks. Vastava tegevuse võib ka teenusena sisse osta.

Strateegia seiret korraldab NVK juhatus ja tegevusi viib ellu büroo. Algandmetena kasutatakse eelarve täituvust, projektide elluviimise edenemist ja projektide panust strateegia eesmärkide saavutamisse, tuginedes taotlustes toodud teabele.

Strateegia seire on pidev, aruandlusperioodi pikkuseks on üks aasta. Seirearuanne esitatakse NVK juhatusle ja üldkoosolekule. Seirearuandest lähtuvalt valmistatakse ette iga-aastased rakenduskavad ning täpsustatakse vajadusel rakendamise korraldust.

Iga-aastane seirearuanne peab sisaldama infot vähemalt strateegia elluviimise sisulise edenemise kohta meetmete kaupa:

- Eesmärk;
- Ülevaade projektitaotluste esitamisest ja kinnitamisest;
- Strateegia mõõdikute sihttasemetele lähenemine taotluste info põhjal;
- Rahastatud projektide edenemine;
- Strateegia elluviimise panus üleriigilise Leader-meetme sihttasemetete saavutamisse;
- Strateegia eelarve kasutamise edenemine;
- Strateegia elluviimisel tekkinud probleemid ja nende lahendused.

Sama seirearuanne võib olla aluseks ka Maaeluministeriumi-poolse Leader-meetme seire jaoks.

Strateegia hindamist korraldab NVK juhatus, elluviijateks on büroo ja/või palgatud välishindaja. Algandmetena kasutatakse seirearuandeid ja ellu viidud projektide tulemusi ning mõjusid (taotlused ja lõpparuanded). Strateegia hindamist viiakse läbi kahel korral strateegia perioodi jooksul (2018. a 2016-2017 projektide kohta ja 2023. a. 2018-2022 projektide kohta). Hindamisaruanne esitatakse NVK üldkoosolekule.

Vajadust strateegia uuendamise ja muutmise järgi hindab NVK juhatus iga-aastaselt vastavalt seire ja hindamise tulemustele. Vajadusel valmistab juhatus üldkoosolekule ette motiveeritud ettepaneku strateegia muutmiseks. Kui tegemist on tehniliste täiendustega töö paremaks korraldamiseks, arutatakse muutmist üksnes üldkoosolekul. Põhjalikumad muudatused arutatakse enne üldkoosolekut läbi vastavates valdkondlikes töögruppides, mis moodustatakse juhatuse ettepanekul. Olulise sisendina arvestatakse siinkohal hindamisaruande tulemusi ja soovitusi.

5 Strateegia rahastamiskava

NVK eelarve täpne maht selgub uue Leader-perioodi käivitamisel. Käesolevas osas on välja toodud planeeritava eelarve põhimõtteline jaotus strateegia meetmete kaupa, projektide toetusmäärad ning eelarve planeeritav jaotus aastate lõikes.

Eelarvest 80% jagatakse meetmete raames toetusena välja, 20% on planeeritus strateegia rakendamiseks (büroo üleval pidamise kulud, palgad jms).

Toetusteks jagatav 80% jaguneb meetmete vahel järgmiselt:

- M1. Kogukondade investeeringute toetamine – 45%
- M2. Kogukondade ühistegevuse arendamine – 10%
- M3. Mikroettevõtluse arendamine – 20%
- M4. Turismiteenuste arendamine ja infovahetuse edendamine – 25%

Projektide toetusmäärad on järgmised:

- NVK kui tegevusgrupi organisatsiooni toimimise ja piirkonna elavdamise kulud –100% abikõlblikest kuludest;
- Investeeringud taristusse (kõik taotlejad) - 60% abikõlblikest kuludest²⁴;
- Toetusmäär omavalitsuste ja kolmanda sektori asutuste tegevusprojektidele – 90% abikõlblikest kuludest;
- Toetusmäär ettevõtetele – 60% abikõlblikest kuludest.

Minimaalsed ja maksimaalsed taotletavad summad on meetmeti erinevad (kirjeldatud peatükis 3.2).

Toetuste²⁵ eelarve (kokku 80%) planeeritav jaotus aastate lõikes on järgmine:

- 2015 - 0%
- 2016 - 30%
- 2017 - 30%
- 2018 - 30%
- 2019 - 10%

Lisanduva üleminekuperioodi toetuste eelarve 80% planeeritav jaotus on järgmine:

- 2021 10 %
- 2022 90 %

2021 Taastevahendite eelarve 100%

Strateegia rakendamise²⁶ eelarve (kokku 20%, sh 16% tegevus- ja 4% elavdamiskuludeks²⁷) planeeritav jaotus aastate lõikes on järgmine:

- 2015 - 0%
- 2016 - 5%
- 2017 - 4%
- 2018 - 4%
- 2019 - 3%
- 2020 - 3%
- 2021 – 3%
- 2022 – 3%
- 2023 – 3%

²⁴ Silmas on peetud investeeringuid, mis on mõeldud üksnes infrastruktuuri rajamiseks või parendamiseks (nt trassid, teed, valgustus jms). Vaba aja jms rajatiste toetusmäär on 90%.

²⁵ Kavas on taotlusvoore korraldada kuni 2019. aastani (kaasa arvatud). Lisavoorude korraldamise otsustab NVK juhatus vastavalt rahade kasutamisele.

²⁶ Kuigi strateegia kehtib kuni 31.12.2020, on rakendamise eelarves arvestatud üleminekuperioodiga (aruanded jms) kuni 31.12.2023.

²⁷ Kulud, mis tehakse eesmärgil soodustada sidusrühmade teabevahetust ja edendada strateegiat ning toetada potentsiaalseid toetuse saajaid tegevuste väljatöötamisel ja taotluste koostamisel.

6 Strateegia sidusus teiste arengudokumentidega

Nelja Valla Kogu strateegia on seotud järgmiste arengudokumentidega.

1. Konkurentsivõime kava "Eesti 2020"

Valdkonnas "Konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond" on üheks valitsuse poliitika põhisuunaks ettevõtete pikaajalist rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu soodustava poliitika kujundamine.

NVK üheks strateegiliseks arengufookuseks on mikroettevõtluse arendamine, millele on välja töötatud ka vastav toetusmeede. Antud NVK tegevussuund suurendab ettevõtete konkurentsivõimet, panustades seeläbi ka konkurentsivõime kava täitmisesse.

2. Eesti Maaelu Arengukava 2014-2020

Maaelu Arengukava prioriteet nr 6 on:

- Maamajandus ja maapiirkonna elukeskkond on mitmekesised, pakuvad alternatiivseid tööhõivevõimalusi põllumajandusest vabanevale tööjõule ning tuginevad kohalikul ressursil ja potentsiaalil põhinevatele lahendustele.

Prioriteedil on kaks sihtvaldkonda, millest 6B (maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine) puudutab Leader-lähenemist:

- Kohaliku arengu strateegiatega 100% maaelanikkonna hõlmamine.

NVK strateegia on suunatud maapiirkonna arendamisele ning on seega sihtvaldkonnaga kooskõlas, toetades maapiirkondade arengu paremat planeerimist. Strateegia on suunatud piirkonnas pakutavate teenuste ja infrastruktuuri arendamisele ning töökohtade loomisele. Täpsemalt on strateegia meetmete panust sihtvaldkondadesse kirjeldatud peatükis 3.2.

3. Leader-meede 2015-2023

Meetme üldeesmärk on tegevuspiirkondade tasakaalustatud arendamine läbi Leaderi põhielementide rakendamise. Spetsiifilised eesmärgid on alljärgnevad:

- Ettevõtjate konkurentsivõime tõstmine, eelkõige läbi ühistel tegevustel põhinevate tegevuste rakendamise. *NVK strateegia üheks valdkonnaks on ettevõtlus, sh mikroettevõtluse ja turismi arendamine, toetatavad on ka ühised tegevused. Seega panustab NVK strateegia ettevõtjate konkurentsivõime tõstmisesse;*
- Sotsiaalse kaasatuse edendamine. *NVK strateegia koostamine oli avatud protsess, kuhu olid kaasatud olulised partnerid ning kohalik elanikkond. Ettevõtluse kõrval on teiseks NVK valdkonnaks kogukonnad, mille tegevused on suunatud kogukondliku identiteedi ja ühistegevuste arendamisse;*
- Piirkondlike eripärade parem rakendamine. *NVK tegevuspiirkond rakendab oma eripärast (pealinna lähedus, suur ja noorenev elanikkond) tulenevaid võimalusi;*
- Uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine, sh kogukonnateenuste arendamisel. *NVK strateegia väärtustab uuenduslikke lahendusi, uuenduslikkus on ka üheks taotluste hindamiskriteeriumiks;*
- Kohaliku tasandi valitsemise parendamine läbi erinevate osapoolte kaasamise. *NVK kui kolme sektori partnereid ühendav organisatsioon loob aluse sektorivahelise suhtluse tekkeks ja toimimiseks.*

4. Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020

Regionaalarengu strateegia visioon 2030+ on järgmine:

- Oma eripäradele tuginedes panustab iga piirkond Eesti kui terviku konkurentsivõime kasvule, saades omakorda osa sellega kaasnevatest hüvedest.
- Inimestel on igas toimepiirkonnas kättesaadavad head töökohad, kvaliteetsed teenused ning mitmekülgseid tegevusi võimaldav meeldiv elukeskkond.

Strateegia üldeesmärgiks on:

- Toimepiirkondade parem kasutus majanduskasvuks ja elukvaliteedi tõusuks vajalike hüvede kättesaadavus.

NVK strateegiaga toetatakse uute teenuste ja toodete arendamist, mis suurendab nende kättesaadavust kohaliku elanikkonna jaoks.

5. Eesti riiklik turismiarenduskava 2014-2020

Turismiarenduskava visioon:

- Aastaks 2020 on Eesti turistidele tuntud ja hea mainega Põhjamaade turismi sihtkoht, mis pakub meeldejäävat reisielamust ning kust on soovi korral mugav reisida teistesse Läänemere piirkonna riikidesse.

NVK strateegia panustab kaudselt turismiarenduskava visiooni täitmisesse – strateegiaga toetatakse uute turismiteenuste ja –toodete välja arendamist, mis suurendab pealinnaregiooni tuntust turismimaastikul.

6. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020

NVK strateegia on kooskõlas järgmiste rakenduskava prioriteetsete suundadega:

- kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus;
- väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine.

NVK strateegia toetab uute toodete ja teenuste arendamise poole, panustades sel viisil ka ühetekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava täitmisesse. Uute baseeruvate toodete ja teenuste arendamine suurendab ka piirkonna konkurentsivõimet tervikuna.

7. Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu esimeseks põhisuunaks on:

- Tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, sh:
 - olemasolevale asustusstruktuurile toetuva mitmekesise ja valikuvõimalusi pakuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine;
 - töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamine toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.

NVK visiooniks on kujundada tegevuspiirkonnast terviklik elukeskkond, kus on loodud heaks eluks vajalikud tingimused. Selleks toetatakse kogukondade arengut ja ettevõtlust. Seega panustab NVK strateegia üleriigilise planeeringu põhisuuna täitmisesse.

8. Harju maakonna arengustrateegia 2025

Maakonna visioon aastaks 2025 on alljärgnev:

- Harju maakond on rahvusvaheliselt aktiivne, koostöö- ja konkurentsivõimeline pealinnaregioon Läänemere piirkonnas, mida iseloomustavad tegus rahvas, kvaliteetne elukeskkond, dünaamiline ettevõtlus ja polütsentriline asustus. Harju maakond on elanikule armas ja külalist inspireeriv. Harju maakonnas sünnivad head arengud läbi avaliku-, era- ja kolmanda sektori koostöö.

NVK tegevus põhineb kolme sektori võrdsel partnerlusel, panustades piirkonna konkurentsivõime suurenemisse, elukeskkonna väärtustamisse ja arendamisse ning koostöö edendamisse. Seega panustab NVK strateegia maakonna visiooni täitmisesse.

9. Harku valla arengukava aastani 2037

Harku vallas on loodud keskkond heaolu kasvuks. Harku vald on hooliv ja tagab kõigi seadusest tulenevate avalike teenuste kättesaadavuse; Harku vallas on loodud soodsad tingimused ettevõtluseks ja kodanikuühiskonna arenguks; Harku valla arendamine toimub kandipõhiselt ja säästva arengu põhimõtetest lähtuvalt.

NVK visioonis on kajastatud sarnased põhimõtted – aastaks 2020 soovib NVK tegevuspiirkond, kuhu kuulub ka Harku vald, olla terviklik elukeskkond, kus on loodud heaks eluks vajalikud tingimused. Seega on NVK ja Harku valla visioonid heas kooskõlas.

10. Kiili valla arengukava 2014–2017

Kiili vald on koduks inimestele, kes väärtustavad haridust, kultuuri, ettevõtlikkust, ümbritsevat elukeskkonda ja maalähedust.

Vald on tihedalt integreerunud pealinnapiirkonda, kuid säilitanud oma maalähedase ja keskkonnasõbraliku omapära, kus pärast elanike arvu stabiliseerumist jõuab mõne aasta jooksul järele ka tehnilise ja sotsiaalse taristu areng.

Kiili vallas

- toimivad eeskujulikult kõik avalikud teenused;
- areneb kaasaegne tehniline ja sotsiaalne taristu;
- on saadaval kvaliteetne ja konkurentsivõimeline baas-, alus- ja huviharidus ning tagatud võimalused elukestvaks õppeks;
- toimub mitmekülgne kultuurielu, on võimalused vaba aja veetmiseks ja sportimiseks;
- on toimiv tervishoiusüsteem ja efektiivne sotsiaalhooldus;
- on välja kujunenud paigaidentiteet, vallas on kõrge maine elu- ja tööpaigana.

Valla ettevõtte pakuvad töökohti erineva hariduse ja kvalifikatsiooniga inimestele, toimib regionaalne ettevõtlust soodustav tugisüsteem. Vald toetab rahvuskultuuri ja rahvusliku eneseteadvuse säilitamisele suunatud kultuuritegevust ja traditsioonilist külaliskumist.

NVK strateegiast toetatavad meetmed (M1-M4) aitavad otseselt kaasa Kiili valla arengueesmärkide täitmisele.

11. Saku valla arengukava 2012–2025

Saku valla tunnuslause „Läbi rohelise akna” on ühtlasi ka valla visiooniks.

Rohelisest aknast välja vaadates näeme kaunist loodus- ja elukeskkonda – kaitstud metsi ja loodusväärtusi, heakorrastatud asulaid, otstarbekat teedevõrku, hästi toimivat haldust ning

keskkonnasõbralikku ettevõtlust.

Rohelisest aknast sisse vaadates näeme rahulolevaid, kodukohast lugupidavaid, tervislike eluviisidega Saku valla elanikke.

Kaudselt aitavad NVK strateegiast toetavad meetmed kaasa Saku valla visiooni täitmisele. NVK meetmetega toetatakse ettevõtlust; vaba aja veetmise võimaluste loomine edendab ka tervislike eluviiside levikut (erinevad spordialad).

12. Saue valla arengukava 2014–2022 (2026)

Küla elab, maa toidab, linn toetab – meie ühendamise.

Saue vald on leidlikult ühendanud oma võimalused, et olla omanäoline ja parim vald Eestis. Valla arendamisel lähtutakse järgmistest väärtustest:

- **Hoiame oma.** Hoiame oma joont, maad ja inimesi. Siin on ilus elada, õppida ja töötada.
- **Usaldus ja turvatunne.** Usalduse ja turvatunde tagab kodanikulähedus ning asjatundlikkus. Hea vald on see, mis toimib võimalikult elaniku ja probleemi ligidal. See on kodulähedane, lapsi ja noori kasvatav haridussüsteem ja kindel ning parimaid võimalusi pakkuv sotsiaalhoolekandesüsteem. See on elanike arvamusega arvestav sõbralik vallavõim. Kõigile elanikele tagatakse võimalused valla elus aktiivselt osalemiseks.
- **Ühtne ja terviklik kogukond.** Tasakaalustatud areng ning ettevõtlikkus loovad võimalused Saue valla kui ühtse kogukonna ja elukeskkonna väärtustamiseks. Seda tunnetavad võrdselt vallaelanikud nii Laagris kui ka külades ja hindavad uued vallaelanikud ning kõik siin tegutsevad ettevõtlikud inimesed. Saue vald on linnalähedane külaelu, põllumajandusvaldkonna ja avaliku ruumi väärtustaja. See on maa ja linna väerikas ja teineteist arvestav sulandumine
- **Mõnus ja kutsuv külalisele.** Valla äratuntav ja eristuv kuvand on elamusi pakkuv turistidele ja huvipakkuv investoritele. Saue vallas hoolitakse inimestest, hoitakse loodust, toetatakse üksteist ja ollakse avatud uutele võimalustele. See tähendab ka avatust koostööle ning uuenduslikele ideedele ja ettepanekutele.
- **Täiuslik eluring.** Vallas sünnitakse ja siia tullakse tagasi. Vallas ehitatakse keskkonda säästvalt, vallas mõeldakse, kuidas hoidvamalt majandada. Vallast naljapärast ei lahkuta.

NVK strateegiast toetatavad meetmed aitavad omalt poolt kaasa Saue valla arengueesmärkide täitmisesse. Meetmed on suunatud kogukondade ja ettevõtluse arendamisse.

Kasutatud materjalid

1. Eesti maaelu arengukava 2007-2013 Leader-meetme kohalike tegevusgruppide strateegiate vahehindamine. Lõpparuanne, Cumulus Consulting OÜ, Tallinna Ülikooli Tuleviku-uuringute Instituut, OÜ Nutifikaator, OÜ Consultare, 2013
2. Eesti maaelu arengukava 2014-2020, Põllumajandusministeerium, 2014
3. Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020, Siseministeerium, 2013
4. Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013
5. Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduse strateegia, Euroopa Komisjon, 2010
6. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1303/2013, Euroopa Nõukogu, 2013
7. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 1305/2013, Euroopa Nõukogu, 2013
8. Harju maakonna arengustrateegia 2025, Harju Maavalitsus, 2014
9. Harku valla arengukava aastani 2037, Harku Vallavalitsus, 2011
10. Kiili valla arengukava 2014–2017, Kiili Vallavalitsus, 2013
11. Konkurentsivõime kava “Eesti 2020”, Vabariigi Valitsus, 2013
12. MTÜ Nelja Valla Kogu strateegia. Tegevuspiirkonna toimekeskkonna analüüs, Cumulus Consulting OÜ, 2015
13. Nelja Valla Kogu arengustrateegia 2008-2013, Nelja Valla Kogu, 2008
14. Saku valla arengukava 2012–2025, Saku Vallavalitsus, 2013
15. Saue valla arengukava 2010–2017, Saue Vallavalitsus, 2010
16. Saue valla arengukava, Saue Vallavalitsus, 2014
17. Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020, Vabariigi Valitsus, 2014
18. Üleriigiline planeering “Eesti 2030+”, Siseministeerium, 2012